

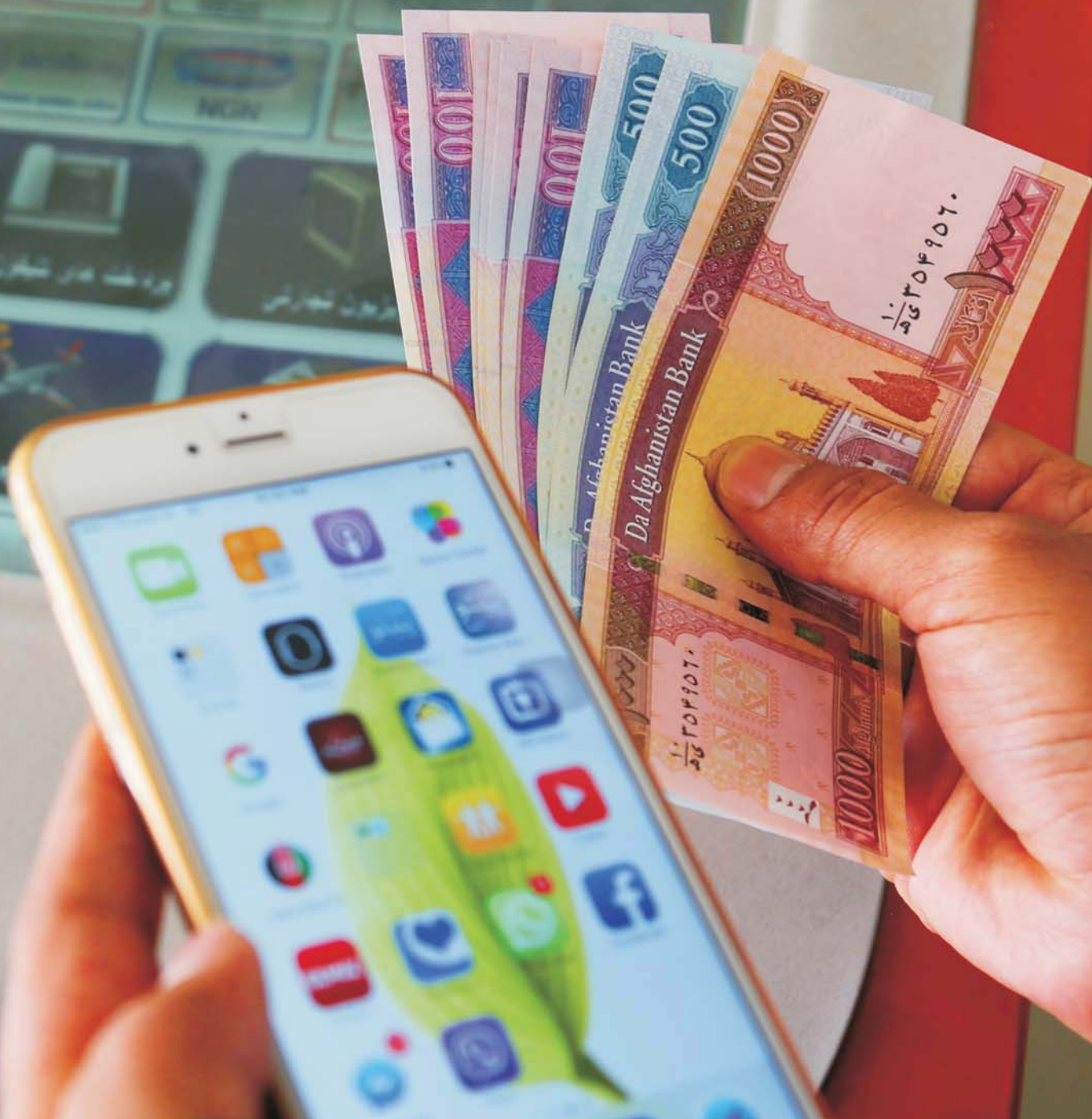

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک میاشتنی

نهم کال، یوسلو اوومه کچته د ۱۳۹۵ کال د غويي میاشت

د اداینو الکترونیکی سیستم ته د خلکو د لاسرسی د اسانتیا لپاره هڅې

ما همه افغان هستيم و افغانی واحد پولی کشور ما است

استفاده از افغانی در داد و ستد روزانه به کار همگانی، سعی و تلاش جدی و اراده ملی و مستحکم همه افغان ها نیاز دارد، پس با اراده ملی و مستحکم به همان شکل که به سایر ارزش های ملی ارج می گذاریم؛ در این امر مهم نیز سهمیم شده و در مبادلات اقتصادی از افغانی منحصیث یگانه وسیله قانونی مبادله کشور استفاده نمائیم.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

هیئت تحریر: ایمل هاشور، رحمت الله حیدری و داکتر جهانتاب ولیزار

سردیر: شفیق الله بارز

مدیر مسوول: یمه عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بابانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوتوژورنالیست: زیرک ملیا

مترجمان: عین الله عیان و مسعود ودان

مسوول چاپ و توزیع: تمیم احمد صمیمی

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@dab.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.dab.gov.af

شماره ثبت: ۶۵۸

www.facebook.com/AFGCentralbank

twitter.com/AFGCentralbank

Da Afghanistan Bank-Youtube

د دې ګڼې مطالب

سرمقاله

د پیسو د نړیوال صندوق په پسرلنې غونډو او په نورو...

بررسی صندوق وجهی بین المللی از تطبیق موفقانه...

د اداینو الکترونیکی سیستم ته د خلکو د لاسرسی ...

د مدني ادارې (د افغانستان د رویتیا د څار) ...

توسعه اقتصادی چیست؟

اهمیت انکشاف صنایع و تولیدات صنعتی در اقتصاد ...

د اقتصادي نوسانونو مشهورې نظریې

نقش خطوط آهن در اقتصاد افغانستان

رضایت مشتری سبب جذب مشتری دیگری میگردد

د نړۍ اقتصادي خبرونه

نکته چند در مورد کمیته بازل

کرنه او د هغه رول په اقتصاد کې

پول شویی و اثرات سوء آن بر اقتصاد

یاد آوری: به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی "مجله بانک" است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر می گردد، همچنان استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

افغانستان طی کمتر از یک و نیم دهه گذشته دستاورد های بزرگ و چشمگیری را در عرصه های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی تجربه نمود، ولی علی الرغم این همه، فساد مالی و اداری من حیث یک چالش سد راه تحقق بهتر بعضی از پروژه ها در کشور گردیده و این موضوع سبب شده است تا برنامه های مهم مانند امور ساختمانی، تدارکات، استخدام و سایر پروژه ها به صورت درست و مطلوب آن به پیش نرود.

فساد مالی و اداری که یکی از چالش های مهم فرا راه رشد اقتصاد کشور به شمار میرود که سبب کاهش عواید دولت، کاهش سرمایه گذاری ها، عدم تحقق درست پروژه های انکشافی، افزایش مصارف دولت در سایر پروژه ها و متأثر شدن بودجه دولت می گردد که باید برای محو این پدیده مصیبت بار که مانع پیشرفت کشور در سایر عرصه ها می گردد، مبارزه جدی و همه جانبه صورت گیرد.

با در نظر داشت موضوعات فوق، مبارزه جدی و بدون تعلل و تأخیر با پدیده نا مطلوب فساد چه در ادارات دولتی و غیر دولتی امریست که باید در اولویت های کاری ادارات قرار گیرد، قوانین و مقرره ها جهت مجازات عاملین فساد طرح و عملی گردد و مردم برای مبارزه علیه این پدیده با دولت همکاری نمایند تا از یک طرف از تأثیرات سو آن جلوگیری شود و از طرف دیگر سبب افزایش عواید دولت، افزایش سرمایه گذاری ها، تحقق پروژه های انکشافی و سرانجام باعث رشد و بهبود هر چه بیشتر اقتصاد کشور گردد. □

د پیسو د نړیوال صندوق په پسرلنۍ غونډو او په نورو اړوندو غونډو کې د افغانستان بانک د لوی رئیس د ګډون راپور

۱۳۹۵ کال د غويي میاشت - د افغانستان بانک د لوی رئیس په مشرۍ د افغانستان بانک پلاوي د پیسو د نړیوال صندوق او د سیاست جوړونکو لپاره د نړیوال بانک د عالي اجرائیوي بورډ په پسرلنۍ غونډو کې ګډون وکړ.

د پیسو د نړیوال صندوق پسرلنۍ غونډې د اپریل د میاشتې په درېمه اونۍ د امریکا د متحده ایالاتو د واشنگټن په ښار کې د مرکزي بانکونو د رئیسانو او د هغه د غړو هېوادونو د مالي او بانکي چارواکو په ګډون جوړې شوې وې. په دې غونډو کې د نړیوال اقتصاد وروستی وضعیت، راتلونکي ننګونې او لید لوري او د پرمختللو، غوړیدا په حال، پرمختګ په حال او د لږ پرمختګ درلودونکو هېوادونو پولي او مالي سیاستونه تر بحث لاندې ونيول شول.

د دې غونډو په اوږدو کې د افغانستان بانک پلاوي د پیسو د نړیوال صندوق له مرستیال، د نړیوال بانک مرستیال، د منځنۍ آسیا، مرکزي آسیا او د افغانستان په چارو کې د پیسو د نړیوال صندوق مسؤل چارواکو او د امریکا د متحده ایالاتو د خزاندارۍ د وزارت چارواکو، د ترکیې او پاکستان د مرکزي بانکونو رئیسانو او د امریکا د متحده ایالاتو

د پلاوي په دوه اړخیزو ناستو کې د پیسو له نړیوال صندوق سره د ګډ اقتصادي پروګرام د بشپړیدو او له دې صندوق سره د نوي درې کلن پروګرام په اړه د مذاکرو د پیلیدو په موضوعګانو باندې بحث او نظرونه تبادله شول.

په پای کې د افغانستان بانک لوی رئیس د دې سفر پایلې، خبرې اترې او غونډې مثبتې او د ښو لاسته راوړنو درلودونکې وارزولې. ■

مرکزي بانک (فدرال ریزرف) چارواکو، د څو نړیوالو مهمو بانکونو او د پیسو د نړیوال صندوق د ډیپارټمنټونو چارواکو سره دوه اړخیزې او څو اړخیزې لیدنې وکړې او د اړتیا وړ موضوعګانو او د همکاریو د ټینګښت او پیاوړتیا په اړه یې نظرونه سره شریک کړل.

باید یادونه وشي چې د افغانستان بانک لوی رئیس د افغانستان په استازیتوب د منځنۍ آسیا او مرکزي آسیا د سیمه ایز ګروپ په غونډو کې هم ګډون وکړ.

د پیسو له نړیوال صندوق سره د افغانستان

بررسی صندوق وجهی بین المللی از تطبیق موفقانه تعهدات د افغانستان بانک

خود، قناعت جامعه جهانی منجمله بانک جهانی و صندوق وجهی بین المللی را بدست آوردند که این موضوعات سبب شد تا با اعطای قرضه ها و پروگرام وسیعتر و طولانی تر اقتصادی، آنها در چگونگی بیلبانس تادیات ما را کمک نمایند که معمولاً مدت این قرضه پنج سال خواهد بود.

محترم صدیق در مورد این دستاورد علاوه نمود که تلاش ها وزحمات بی دریغ تمام کارمندان د افغانستان بانک بخصوص آمریت های نظارت امور مالی و سیاست پولی در نظم بهتر سیستم بانکی کشور، تدوین مقررات و طرز العمل ها که اساس و بنیاد قانونی تحکیم سیستم اقتصادی و سیستم بانکی و مالی و حسابدهی بانکها در کشور می باشد، قابل قدر است که با

محترم صدیق همچنان افزود که افغانستان همه معیار های تعیین شده از سوی صندوق وجهی بین المللی در رابطه با تنظیم سیستم مالی کشور، تقویه سیستم بانکی، جمع آوری مالیات و اصلاحات دقیق را در ارتباط به مسایل مالی کشور موفقانه انجام داده که مورد قبول صندوق وجهی بین المللی قرار گرفته است.

محترم صدیق رئیس گل د افغانستان بانک افزود که بعد از تکمیل موفقانه تعهدات، صندوق وجهی بین المللی از آغاز برنامه وسیع و طولانی تر اقتصادی با افغانستان مژده داده است که مذاکرات روی آن در ماه جوزا آغاز می شود. قبل بر این نیز یک پروگرام کوتاه مدت نه ماهه در همین راستا موجود بود که د افغانستان بانک و وزارت مالیه در تطبیق اهداف

د افغانستان بانک و وزارت مالیه جمهوری اسلامی افغانستان توانسته اند که در سال گذشته تمام تعهدات و معیار های تعیین شده جامعه جهانی در عرصه رشد پول، کنترل بانکها و سیستم بانکی، تنظیم سیستم مالی کشور، حصول درست عواید و ایجاد منابع جدید عایداتی و در حدودی مهار ساختن فساد در عرصه مالی را موفقانه انجام دهند که این موضوع باعث حصول قناعت جامعه جهانی شده و باعث شده تا افغانستان جایگاه خود را در صندوق وجهی بین المللی در یابد.

این مطلب را محترم خلیل صدیق رئیس گل د افغانستان بانک در کنفرانس مطبوعاتی که بتاريخ ۲۵ ثور ۱۳۹۵ در تالار کنفرانس های د افغانستان بانک تدویر یافته بود، اظهار داشت.

تحلیل دقیق از وضع پولی و اسعاری کشور توانستند تا در بخش پالیسی پولی، راهکارهای را تدوین نمایند که از یک جانب در مهار ساختن نسبی انفلاسیون و از جانب دیگر در نشر پول طبق پروگرام بانک مرکزی موثر واقع شوند در نتیجه آن انفلاسیون تحت کنترل قرار گیرد و میزان آن در مقایسه با کشور های منطقه در سطح خوب و قابل قبول قرار داشته باشد. از جانب دیگر طوریکه حدس زده می شد با رفتن قوای خارجی و شدت مهاجرت ها ممکن ارزش پول افغانی به شکل سرسام آور پائین بیاید، ولی خوشبختانه با تطبیق سیاست های پولی معقول طی دو یا سه ماه گذشته شاهد ثبات منظم در نرخ اسعار در کشور بوده ایم.

محترم خلیل صدیق در ادامه سخنانش افزود که دو ماه قبل سهم SDR افغانستان در صندوق بین المللی پول کم بود، ولی امروز افغانستان اضافه از ۳۲۳ میلیون اس دی آر سهم دارد. اکنون با توافق جدید، افغانستان اجازه می یابد تا به حیث کشور عضو از قرضه های سهل که تقریباً تا آخر سال بدون تکتانه خواهد بود، در حالات ضرورت و تنظیم بیلانس تادیات خود استفاده اعظمی نماید. مقدار قرضه ها معمولاً ۷۵ فیصد سهم کشور است که در حالات استثنایی تا ۲۲۵ فیصد می تواند ثروت کشور را بلند ببرد که این بزرگترین

پیامد و نتیجه کار مثمر است. این موضوع تنها دسترسی به منبع تمویلی برای پروژه های انکشافی و برای کار های انکشافی افغانستان نیست، بلکه مهمترین اهمیت آن این است که جامعه جهانی معتقد شده که حکومت وحدت ملی افغانستان کاملاً مصمم به اصلاحات، پیشرفت، انکشاف و از بین بردن کاستی هاست و پیامد عمده آن عبارت از یک اداره سیاسی قوی در رابطه به بهبود اوضاع، مهار ساختن فساد و پروگرام های رشد محوری است. بدین معنی که تطبیق این پروژه مشکلات افغانستان را در قسمت اقتصاد تا حدی زیاد رفع خواهد کرد.

محترم رئیس گل د افغانستان بانک در ادامه صحبت هایش در رابطه به سیستم بانکی گفت که اجراءات و فعالیت هائی که طی یک سال و کمتر از آن انجام شده، رضایت بخش بوده و مشکلات خاص در سیستم بانکی ملاحظه نمی گردد. سیستم های بانکی کشور همواره با پیشرفت سیستم های جهانی در تغییر می باشد و همه امور طبق قانون دقیقاً تحت کنترل بانک مرکزی قرار دارد.

رئیس گل د افغانستان بانک در رابطه به نرخ تورم، ذخایر اسعاری و تولید ناخالص داخلی نیز صحبت نموده گفت که نرخ تورم در کشور در ماه مارچ سال جاری میلادی ۳.۲ در صد بوده که این رقم

کاملاً مورد قبول بوده و در حالت فعلی و سطح موجود قابل تشویش نیست. ذخایر ناخالص اسعاری بالغ بر ۷.۳۴ میلیارد دالر می باشد که این مبلغ بالاتر از ۸ ماه ارزش واردات ماست. معمولاً در جهان کشور های که برای سه ماه واردات خود را از ذخایر اسعاری تکافو کرده بتوانند، حالت مطلوب پنداشته می شود که قابل قناعت است. رشد اقتصادی یا تولید ناخالص داخلی در سال گذشته در حدود ۰.۹ در صد بوده و در سال جاری حدود ۲ در صد پیش بینی می شود. اگر این رشد در سالجاری به ۲ در صد برسد با وجود اینکه رشد مطلوبی نخواهد بود، اما در تناسب به سال گذشته، قناعت بخش خواهد بود، اما با این همه کشور به رشد اقتصادی بلندتری که حد اقل در ۲۰ سال اوسط آن ۶ در صد باشد، نیازمند است تا با فقر و سایر مشکلات مبارزه گردد.

قابل یاد آور است که در این کنفرانس علاوه بر محترم خلیل صدیق رئیس گل د افغانستان بانک، محترم خان افضل هده وال معاون اول و محترم الحاج عیسی خان طراب معاون دوم د افغانستان بانک، آمرین و تعدادی از کارمندان د افغانستان بانک و تعدادی کثیری از نمایندگان رسانه های اطلاعات جمعی نیز اشتراک نموده بودند. □

د اداینو الکترونيکي سیستم ته د خلکو د لاسرسي د اسانتیا لپاره هڅې

کابل، ۱۳۹۵ د غويي ۷ - د اداینو د الکترونيکي سیستم د پیاوړتیا پروګرام د امریکا د متحده ایالاتو د نړیوالې پراختیایي ادارې په مالي ملاتړ په کابل کې په لار واچول شو.

د افغانستان بانک لوی رئیس ښاغلي خليل صديق په دې غونډه کې د اداینو د الکترونيکي سیستم د کارونې د ګټو په اړه د خبرو په ترڅ کې وویل "د اداینې سیستمونه په کارونو کې د اسانتیا او په نړې کې د زیاتې کارونې له امله د نړۍ د مرکزي بانکونو او د اداینو د سیستم د مجریانو د پام وړ ګرځیدلي دي چې له نیکه مرغه د افغانستان بانک هم په دې برخه کې مثبت ګامونه پورته کړي او د دې سیستمونو د معیاري کیدو لپاره د افغانستان د تادیاتي سیستمونو د پراختیا چارې په دوامداره توګه روانې دي."

ښاغلي صديق زیاته کړه چې د اغیزمنتیا، رویتیا او امنیت ترڅنګ چې د دې ټکنالوژۍ مهمې ځانګړتیاوو ګڼل کیږي، د بانکي خدمتونو د وړاندې کولو لپاره د دې سیستم کارونه ډېره اغیزناکه ده چې

خو د موبایل له لارې د پیسو د لیږدولو د خدمتونو وړاندې کول په ټول هېواد کې په خونديتوب سره ترسره شي.

د یادونې وړ ده چې د افغانستان بانک لومړي مرستیال ښاغلي خان افضل هډه وال د اداینو د سیستم د لا پراختیا لپاره د زمینو د برابرولو په برخه کې یې درېځه هلې ځلې ترسره کړي دي چې له امله یې د افغانستان د اداینو د سیستم د ادارې لخوا د ستاینلیک په ورکولو سره وستایل شو. □

له امله یې د بانکي حسابونو او ګرځنده موبایلونو له لارې د پیسو لیږدونې د افغانستان په ډېری برخو کې په اسانۍ سره ترسره شوي.

د غونډې په بله برخه کې د مخابراتو او تکنالوژۍ وزارت مرستیال ښاغلي ایمل مرجان زیاته کړه چې د مخابراتو او معلوماتي تکنالوژۍ وزارت د اداینو له الکترونيکي سیستم څخه ملاتړ کوي او د هغه د خدمتونو د پراختیا زمینې یې برابرې کړي دي، په همدې موخه د مخابراتو وزارت د سیم کارتونو د بایومتریک د معلوماتو په ثبتولو پیل کړی

د مدني ادارې (د افغانستان د روڼتيا د څار) د راپور ځواب

کابل، ۱۳۹۵ د غويي ۶ - د افغانستان د روڼتيا د څار مدني ادارې د ۲۰۱۶ کال د اپريل د ۲۱ نېټې په راپور کې راغلي دي چې افغانستان د پيسو د غير قانوني ليردونو له امله، هر کال په ميلياردونو ډالر له لاسه ورکوي. په دې راپور کې که څه هم ډېری د غير قانوني عوايدو د ترلاسه کولو په بېلابېلو اړخو باندې بحث شوی، خو د کابل (حامد کرزي) له نړيوال هوايي ډگر څخه د حوالې سيستم او د پيسو وتل يې د دې پولي او اقتصادي ضايع اصلي لاملونه او دهليزونه گڼلي دي او د ثبت شويو حواله لرونکو بې بنسټه ارقام يې وړاندې کړي دي چې د حواله لرونکو په اړه له شته شمېرو او احصايو سره په مغايرت کې قرار لري او ياد راپور په دې اړه له موجوده حقيقتونو سره په تناقص کې دی.

د قوانينو او مقررو د تطبيق په لار کې د نيمگړتياوو او ننگونو له شتون څخه نه يوازې د حواله لرونکو په برخه کې، بلکې په افغانستان کې په ټولو کچو، اصنافو او برخو کې د بېلابېلو دليلونو پر بنسټ چې ټولو ته څرگنده ده، نشو کولای انکار وکړو. خو د دې نواقصو او

ننگونو انعکاسول بايد په داسې ډول نه وي چې په دې برخه کې واقعي لاسته راوړنې د بې بنسټه او غير واقعي دليلونو په وړاندې کولو سره له پامه وغورځوو او د يو بهير بڼې/شکل ته چې په پر له پسې کوښنونو سره په پخو ودریدلی او يا د ودریدو په حال کې ده، يو بل ډول خلا ورکړي.

د افغانستان بانک په ۲۰۰۴ کال کې د پيسو د وينځلو او له جرمونو څخه د ترلاسه شويو عوايدو د مبارزې د قانون له ترتيبولو راپدېخوا د مالي ادارو په ځانگړي توگه د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو په اړه د مقررو، دستورالعملونو او لارښوونو په وضع او تطبيق کار کوي او تل هڅه کوي څو د مالي ادارو دا ټولگي، د قانوني اډانې او د روڼ او راپور ورکړل شويو کړنو درلودونکي وي. د مقرري، قانوني بنسټ درلودونکي، ځواب ورکونکي او راپور ورکونکي سيستم باندې د حواله دارۍ تر سر ليک لاندې د يو سنتي نظام بدلول چې مخکې يې د هيڅ ډول معيار، ثبت او راپور ورکونې پرته فعاليت کاوه او همدا ډول د داخلي امکاناتو او شرايطو په پام

کې نيولو او له نړيوال موجوده معيارونو سره سم د هغه د يو شان کولو په موخه د يو شمېر قوانينو او اړوندو مقررو تعديلول، په دې برخه کې هغه لاسته راوړنې دي چې ورڅخه بايد سترگې پټې نه شي. څرنگه چې اوس مهال په کابل ښار کې د افغانستان د روڼتيا د څار ادارې لخوا د وړاندې شويو شمېرو خلاف چې د پولي خدمتونو ثبت شوي او جواز لرونکي وړاندې کوونکي يې ۲۰ ښودلي دي، د ۲۰۱۵ کال د ډيسمبر د مياشتې د شمېرو پر بنسټ د پولي خدمتونو ۲۷۲ وړاندې کوونکي يوازې په کابل ښار کې د رسمي جوازونو درلودونکي دي او هره مياشت د افغانستان بانک ته د خپلو کړنو راپور ورکوي.

د څو وروستيو کلونو شته احصايې په دې برخه کې ښکاره کوي چې د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو شمېر چې هر کال د رسمي فعاليت جواز تر لاسه او خپل راپورونه وړاندې کوي، د زياتيدو په حال کې دي. د بېلگې په توگه په ۱۳۹۳ کال کې د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو شمېر چې په ټول هېواد کې يې فعاليت درلوده، ۵۸۱ ته رسیده

»

چې دې شمېرې په ۱۳۹۴ کال کې ۷۳۶ تنو ته زیاتوالی موندلی دی. سربېره پر دې د وروستیو شمېرو پر بنسټ د هغو صرافانو شمېر چې د افغانستان بانک څخه یې جواز ترلاسه کړی دی له ۲۰۲۵ تنو څخه زیاتیري.

همدا ډول د ۱۳۹۳ کال د څارنیز بهیر په اوږدو کې د پولي خدمتونو ۲۰ وړاندې کوونکي او صرافي له معیارونو سره د نه مطابقت له امله مهر ولاک شوي دي او په ۱۵۵ صرافانو او د پولي خدمتونو په وړاندې کوونکو باندې چې فعالیتونو یې تخنیکي، مقرراتي او قانوني نیمګړتیاوې درلودې (۳،۰۳۰،۰۰۰ درې میلیونه او دېرش زره) افغانی جریمه وضع شوې ده. همدا ډول د بېلا بېلو تشويقي اقداماتو په نیولو سره د افغانستان بانک تر اوسه پورې توانیدلی دی چې په کابل ښار کې د پولي خدمتونو د ۳۱۵ وړاندې کوونکو له ډلې څخه ۸۵ وړاندې کوونکي د الکترونکي راپور ورکونې په بهیر کې شامل کړي او د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو د میاشتنۍ راپور ورکونې په برخه کې د شدید څارنیز، کنټرولي او اصلاحي معیارونو او تدبیرونو په وضع کولو سره د دوه وروستیو میاشتو (۱۳۹۴/۱۱/۱۲-۱۳۹۵/۲/۱) په اوږدو کې د پولي خدمتونو په وړاندې کوونکو باندې چې د اصلاحي پروګرامونو له وړاندې کولو سره یې، د راپور ورکونې بهیر مقرراتي نیمګړتیاوې او نواقص درلوده، ۱۰۸،۰۰۰ افغانی جریمه وضع

کړې ده.

پورته ارقام او احصائې ښکاره کوي چې د افغانستان بانک د ننگونو د موندلو او د ستونزو د رفع کولو په برخه کې تر خپله وسه پورې ونډه اخیستلې ده. د پیسو د وینځلو او له جرمونو څخه د ترلاسه شویو عوایدو د قانون، د تروریزم د تمویل د مخنیوی د قانون له تعدیلولو او په وروستیو ورځو کې چې تمه کیده افغانستان د مالي اقدام د تنفیذ سازمان په تور لیست کې شامل شي، د افغانستان له ولسي جرګې څخه د دې قوانینو د تائیدیدو او تصویبیدو لپاره د افغانستان بانک د چارواکو کوښښونه او بې دریغه هلې ځلې او همدا ډول د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو د مقرري تعدیلولو او د پیسو د وینځلو او د تروریزم د تمویل د مخنیوی د اقداماتو د مقرري وضع کول چې په دې وروستیو کې ترسره شوي دي، په خپله د پیسو د وینځلو او د تروریزم د تمویل د مخنیوي په موخه د دې ادارې د فعالیتونو او د هېواد د مالي ادارو د خوندي ساتلو لپاره د څارنې او هڅو ګواهي کوي.

د افغانستان د روڼتیا د څار ادارې د راپور په بله برخه کې انتقاد کوونکې اشاره شوې ده چې د کابل له هوایي ډګر څخه تر ۲۰۱۱ میلادي کال پورې ۴.۵ میلیارد امریکایي ډالره بهر ته تللي دي، اوس مهال دا چې په دې کچه د پیسو ویستل او د دې ډول احصائې شتون په خپله د هغه بهیر ګواه ده چې د دې شمېرو ثبت

او شتون یې یقیني کړی دی. مخکې د پیسو د وینځلو او له جرمونو څخه د راپیدا شویو عوایدو پر وړاندې د مبارزې د قانون پر بنسټ هر شخص به چې له افغانستان څخه بهر ته د سفر پر مهال ۱۰،۰۰۰ امریکایي ډالره او یا د هغه معادل په نورو اسعارو او یا له دې هم ډېرې پیسې له ځانه سره درلودې، د اسعارو د وتلو د اظهار لیک په ډکولو به مکلف ؤ. ۴.۵ میلیارد امریکایي ډالره، د پرله پسې څو کلونو په اوږدو کې د ثبت شویو شمېرې ټولیزه کچه ده چې د افغانستان بانک د چارواکو لخوا د عمومي احصائې په توګه وړاندې شوې وه او له هغه څخه په هغه وخت کې ناسم برداشت اخیستل شوی ؤ چې ګواکې دا مقدار پیسې له افغانستان څخه په غیر قانوني ډول وتلي دي. دا موضوع وروسته د افغانستان بانک د چارواکو لخوا د یو خبري کنفرانس په اوږدو کې واضح او توجیه شوه، خو تر اوسه پورې یو شمېر ادارو لپاره دا موضوع او د هغه اړخونه د درک وړ نه دي.

سره له دې هم، د افغانستان بانک په ۲۰۱۲ میلادي کال کې د هېواد د هوایي ډګرونو له لارې د پیسو په وتلو باندې د کنټرول او دقیقې څارنې د نه شتون له کبله د وزیرانو شورا ته طرحه وړاندیز کړه چې له مخې یې د هېواد د نړیوالو هوایي ډګرونو له لارې د پیسو د وتلو کچه حد اکثر ۲۰،۰۰۰ امریکایي ډالره او معادل یې په نورو اسعارو وټاکل شوه. دا

طرحه د وزیرانو د شورا د ۴۷ گڼې ۱۳۹۰/۱۲/۸ نېټې پر اساس تصویب شوه او په دې برخه کې د ځانګړې مقرري تر تصویبیدو پورې، د اجراء او تطبیق وړ وه چې ستره لاسته راوړنه یې له ټاکلي حد څخه د زیاتو پیسو د لیردولو ۱.۱۲۱ قصبې دي چې د (۹،۳۰۲،۱۱۸) میلیونه امریکایي ډالرو په معادل یې د غیر قانوني پیسو د وتلو مخه یې نیولې ده.

د هېواد د نړیوالو هوايي ډګرونو او بندرونو له لارې د اسعارو د کنټرول په برخه کې د نوي مقرري پر بنسټ، هیڅ شخص نه شي کولای له هېواد څخه د وتلو پر مهال له ۲۰،۰۰۰ امریکایي ډالرو څخه زیات یا د هغه معادل په نورو اسعارو له ځانه سره یوسي. نوې مقرري، هر شخص چې له ۱۰،۰۰۰ امریکایي ډالرو څخه زیات او یا د هغه معادل نور اسعار له ځانه سره ولري، د اظهار لیک په ډکولو مکلف کړی دی. له همدې امله، له ټاکل شوي حد څخه د ډېرو پیسو د لیرد او د ټاکل شوي حد لاندې د هغه نه ثبتول او راپور ورکول، نه شي کولای د هېواد د هوايي ډګرونو له لارې د اسعارو په وتلو باندې د کنټرول او څارنې له پلوه اندېښنې زیاتې کړي. خو سره له دې هم، دا بهیر جدي څارنې او د قوانینو او مقررو د حکمونو د تطبیق په برخه کې د اړوندو ادارو همکاريو ته اړتیا لري چې باید په هغه باندې ډېر تمرکز وشي.

د پورته مواردو سربېره، د افغانستان بانک په دې وروستیو کې په خپلو پر له پسې

هڅو او د مالي وزارت د ګمرکونو له ریاست سره د همکارۍ او همغږۍ د مکانیزمونو په جوړولو سره توانیدلی دی چې د هرات او کندهار په هوايي ډګرونو کې د سرحدي اسعارو د راپور ورکولو بهیر د نظري او عملي روزنیزو پروګرامونو په جوړولو سره، فعال او د اجراء وړ وګرځوي چې دا په خپله د پیسو د وینځلو او د تروریزم د تمویل د مخنیوی په برخه کې د دې ادارې ژمنه او مسؤلیت ښکاره کوي.

په یاد راپور کې راغلي دي چې د تیرو څو کلونو په اوږدو کې په د افغانستان بانک کې د فساد د شتون پر بنسټ، نړیوالې ټولنې خپلې مرستې او روزنیز پروګرامونه له مرکزي بانک سره بند کړي. د دې راپور په بل ځای کې د افغانستان بانک کارکوونکي د قوانینو او مقررو د نه تطبیق پر وړاندې د بلډو په اخیستلو تورن شوي دي. بې له شکه چې پورته موارد به په بشپړه توګه بې بنسټه ادعا وي او یاده اداره به د دې تهمتو د اثباتولو په موخه هیڅ ډول سند نلري.

د راپور په بل ځای کې راغلي دي چې د هېواد د مالي مؤسسو د مالکینو او ونډه لرونکو د جرمي سابقې د پیژندلو په موخه هیڅ ډول اقدامات په د افغانستان بانک کې شتون نه لري. دا په داسې حال کې ده چې د هېواد د مالي مؤسسو د ونډه لرونکو، مالکینو او لوړو پُستونو په اړه د هېواد له اړوندو امنیتي ادارو څخه د جرمي او مالیاتي سوابقو د معلوماتو د

ترلاسه کولو او جواز ورکولو پروسې هغه پړاونه دي چې د بیومتریک پروسه هم رانغاړي. سربېره پر دې، د هېواد د بانکدارۍ قانون او د وړ او مناسبو اشخاصو مقرري په مالي مؤسسو کې د فعالیت شرایط په واضح توګه بیان کړي دي چې د افغانستان بانک له وزارتونو او اړوندو ادارو سره د اړیکو د ټینګولو له لارې د مالي مؤسسو د ونډه لرونکو د سوابقو په برخه کې معلومات راټولوي.

له پورته مواردو او ارقامو څخه دا ډول پایله ترلاسه کیږي چې د افغانستان د روڼتیا د څار ادارې راپور یو غیر مسلکي راپور دی چې د څیړنې او پلټنې لومړني معیارونه او اصول یې په پام کې نیولي نه دي. یادې ادارې باید له اړوندو مراجعو څخه دقیقې شمېرې او احصائې او د پیسو د وینځلو او د تروریزم د تمویل پر وړاندې د مبارزې په برخه کې د اړوندو ادارو له اقداماتو او فعالیتونو څخه پوهاوی ترلاسه کړی وای.

په پای کې باید یادونه وشي چې د افغانستان بانک د هېواد د مالي نظام قانوني اډانه له نړیوال منل شوي معیارونو سره عیار کړې او د ملګرو هېوادونو او نړیوالو سازمانونو په تخنیکي همکارۍ سره د پیسو د وینځلو او تروریزم د تمویل د خطرونو پر وړاندې د مالي مؤسسو زیانونه د هېواد د شرایطو په پام کې نیولو سره راکموي. □

توسعه اقتصادی چیست؟

است. رشد اقتصادی، مفهوم کمی و توسعه اقتصادی مفهوم کیفی را ارائه می نماید.

رشد اقتصادی: رشد اقتصادی عبارت از افزایش تولید (در یک کشور) در یک سال خاص در مقایسه با مقدار آن در سال گذشته در سطح اقتصاد کلان، افزایش تولید ناخالص ملی (GNP) یا تولید ناخالص داخلی (GDP) در سال مورد نظر به نسبت مقدار آن در یک سال گذشته، رشد اقتصادی گفته می شود. به عبارتی دیگر تغییر کمی هر متغیر طی یک

ساختار جامعه سازگار نبود؛ مورد حمایت واقع نشد و به زودی متوقف شد.

فشارهای صنعتی شدن اروپا و رشد تکنالوژی در کشورهای غربی توأم با تصاحب بازار کشورهای ضعیف مستعمراتی سبب گردید تا در مدت کوتاه، اختلاف های بین دو قطب پیشرفته و عقب مانده (کشورهای پیشرفته و یا توسعه یافته و کشورهای عقب مانده یا توسعه نیافته) عمیق شود.

باید علاوه نمود که بین مفهوم رشد اقتصادی و توسعه اقتصادی فرق موجود

کیفیت و وضعیت زندگی بشر همواره با افزایش سطح دانش، فهم و تجارب در حال بهبود و ارتقا بوده است. بعد از انقلاب صنعتی، موج پیشرفت های شتابان کشورهای غربی آغاز گردید که جاپان توانست تا حدی با جریان رشد قرن های نوزده و بیستم میلادی با غرب خود را همگام کند، اما در همین دوران، کشورهای شرقی این روند را تجربه نکرده و بعضی کشورها حتی سیر نزولی را طی کردند. بعضی حرکت های مقطعی در این کشورها صورت گرفت، اما از آنجا که با

دوره معین زمانی، رشد گفته می شود. رشد، افزایش بلندمدت ظرفیت تولید به منظور افزایش عرضه کل جهت تأمین نیازهای جمعیت است. رشد اقتصادی، دلالت بر افزایش تولید یا عواید سرانه ملی دارد. اگر تولید کالاها یا خدمات به هر وسیله ممکن در یک کشور افزایش یابد، می توان گفت که در آن کشور رشد اقتصادی اتفاق افتاده است.

توسعه اقتصادی: رشد همراه با افزایش ظرفیت های تولیدی با در نظر داشت ظرفیت های فیزیکی، انسانی و اجتماعی توسعه گفته می شود و یا توسعه اقتصادی عبارت از رشد اقتصادی همراه با تغییرات بنیادی در اقتصاد و افزایش ظرفیت های تولیدی اعم از ظرفیت های فیزیکی، انسانی و اجتماعی می باشد.

توسعه امر فراگیر در جامعه است و نمی تواند تنها در یک بخش اتفاق بیفتد. توسعه، حد، مرز و سقف مشخصی ندارد، بلکه به دلیل وابستگی آن به انسان، پدیده ای همه شمول محسوب می شود.

توسعه اقتصادی دارای اهداف ذیل می باشد:

- افزایش سهم صنعت و کاهش سهم زراعت در تولید ناخالص ملی
- افزایش تعداد شهر نشینان و کاهش

تعداد روستایی ها

- افزایش ثروت و رفاه مردم جامعه (فقر زدایی)
- ایجاد اشتغال

توسعه اقتصادی در کشورهای پیشرفته و کشورهای توسعه نیافته متفاوت است. در کشورهای توسعه یافته، هدف اصلی آن افزایش رفاه و امکانات مردم می باشد، در حالیکه در کشورهای عقب مانده، بیشتر ریشه کن سازی فقر و افزایش عدالت اجتماعی می باشد.

از جمله شاخص های توسعه اقتصادی می توان این موارد را برشمرد:

– **شاخص عاید سرانه:** از تقسیم

عاید ملی یک کشور بر نفوس آن، عاید سرانه حاصل می شود. این شاخص ساده و قابل ارزیابی در کشورهای مختلف، معمولاً با سطح عاید سرانه کشورهای پیشرفته مقایسه می شود.

– **شاخص برابری قدرت خرید:**

(PPP) از آنجا که شاخص عواید سرانه از قیمت های محلی کشورها محاسبه می گردد و معمولاً سطح قیمت محصولات و خدمات در کشورهای مختلف جهان یکسان نیست، از شاخص برابری قدرت خرید استفاده می گردد. در این راستا، مقدار تولید کالاها و مختلف

در هر کشور، در قیمت های جهانی آن کالاها ضرب شده و پس از انجام تعدیلات لازم، تولید ناخالص ملی و عاید سرانه آنها محاسبه می گردد.

– **شاخص عاید پایدار (GNA, SSI):**

برای غلبه بر نارسایی های شاخص عواید سرانه و توجه به توسعه پایدار به عوض توسعه اقتصادی، به محاسبه شاخص عواید پایدار اکتفا گردید که در این روش، مصارف محیط زیست که در جریان تولید و رشد اقتصادی ایجاد می گردد، نیز در حساب های ملی منظور که سرانجام میزان رشد و توسعه بدست می آید.

– **شاخص توسعه انسانی (HDI):**

این شاخص در سال ۱۹۹۱ توسط سازمان ملل متحد معرفی گردید که براساس آن شاخص های عواید سرانه واقعی، نیازمندی ها و دسترسی به آموزش محاسبه می گردد.

گفته می توانیم که یکی از نظریات مهم برای تعریف توسعه این است که توسعه مترادف با رشد اقتصادی نیست. ممکن است در کشوری تولید ناخالص ملی سرانه افزایش یافته باشد که به این سبب نابرابری عایدات بیشتر محسوس باشد، کمتر توجه به فقر صورت گرفته و سایر اهداف توسعه بدتر گردیده باشد. چنین

حالتی می تواند رشد اقتصادی با توسعه منفی نامیده شود که در آن با وجود این که عواید سرانه افزایش یافته است وضع اقتصادی مردم بدتر شده و هیچ پیشرفتی در تغییر عادات و رفتار افراد و نهادها متناسب با آرمان‌های مُدرن گرائی به وجود نیامده باشد.

اقتصاددانان به این اندیشه بودند که رشد و توسعه اقتصادی به یک معنی و اختلاف این دو در قسمت جایگاه کاربرد آنهاست؛ رشد در مورد کشورهای توسعه یافته و توسعه در مورد کشورهای در حال توسعه به کار می رود. دیدگاه غالب این بود که رشد اقتصادی به دنبال خود توسعه را به همراه دارد و اگر کشوری بتواند رشد اقتصادی؛ مثلاً ۷ فیصد را در یک محصول و در بلند مدت طی کند به توسعه دست می یابد، اما پس از این که کشورهای زیادی این میزان رشد را در بلند مدت تجربه کردند، سرانجام به توسعه دست نیافتند و توزیع عواید شان نابسامان تر شد و فقر مطلق، نابرابری و بیکاری افزایش یافت در این دیدگاه تجدید نظر صورت گرفت و توسعه را به معنی ارتقای مستمر کل جامعه و نظام اجتماعی به سوی زندگی بهتر دانستند.

آمارتیا سن، برنده جایزه نوبل، هدف اساسی

اقتصاد توسعه را نه رشد، بلکه بهره گیری از این رشد برای افزایش قابلیت ها و ظرفیت های انسان برای زندگی ارزشمند تر و گسترش آزادی واقعی مردم می داند و توسعه را آن موقع محقق می داند که عوامل اساسی ضد آزادی از بین برود. سازمان ملل متحد نیز از سال ۱۹۹۰ بر شاخص های توسعه انسانی که شامل معیارهای اجتماعی، مانند امید به زندگی، نرخ باسوادی بزرگسالان و سالهای تحصیل، نرخ مرگ و میر کودکان، آزادی های سیاسی و اجتماعی و... علاوه بر عواید سرانه و قدرت خرید افراد تأکید دارد.

باید گفت که مصارف تحقیق، توسعه و پیشرفت تکنالوژی باعث کاهش مصارف، افزایش بهره وری و رشد صادرات می شود. تکنالوژی جدید موجب تقویت و جابجایی عوامل تولید و ایجاد تنوع بیشتر در تولیدات می شود. علاوه بر آن، تکنالوژی باعث تغییر مصارف نسبی تولید و نیز افزایش مزیت نسبی شرکت ها و در نهایت کشورها می شود. مصارف تحقیق، توسعه و نوآوری و تکنالوژی جدید به نهادهای اقتصادی اجازه می دهد تا توان تولیدی خود را ارتقا بخشند که این امر نیز منجر به رشد ظرفیت، کاهش مصارف،

افزایش کیفیت و افزایش سرعت در تحویل کالا می شود. □
بایانی
منابع

۱. www.bazarkhabar.ir/News
۲. www.niazemarkazi.com/papers
۳. www.magiran.com/maginfo
۴. www.noormags.ir/view/fa/magazine
۵. www.hawzah.net/fa

محبوب الله شریفی

مسئول خطرات

آمریت عمومی عملیات بازار

بخصوص ارتباطات ماهواره ئی و
موشک های قاره پیما و تکنالوژی
نوین را تجربه کرد.

– صنعتی شدن و شهر نشینی: انکشاف

بخش هائیکه در آن باید نوسازی
رونما گردد، بخش زراعت است، زیرا
در کشور ما هنوز هم زراعت بشکل
سنتی و عقب مانده فعالیت می نماید
که باید از وسایل صنعتی و مُدرن
جهت افزایش محصولات آن استفاده
بهینه کرد.

– انکشاف ساینس و تکنالوژی: انکشاف

صنایع سبب انکشاف علم ساینس و
تکنالوژی میگردد، زیرا شرکت های
صنعتی در توسعه محصولات جدید
خود می خواهند تا تحقیقات بیشتری
انجام دهند. با توجه به صنعتی شدن،
می توان پیشرفت در سایر بخش ها

صنایع و تولیدات صنعتی جایگاه ویژه ای
در تولید ملی و رشد اقتصادی هر جامعه
دارد. تحول و رشد صنایع میتواند نیازها و
توقعات انسان ها را برآورده ساخته و به
زندگی افراد سهولت بخشد. زیرا خود
کفایی در تولید محصولات صنعتی،
کشور را به استقلال اقتصادی نزدیک
نموده و از وابستگی اقتصادی رهایی
میبخشد، در حال حاضر صنایع در بسیاری
از کشورها نقش مهم و ارزنده را در
اشتغالزائی و اقتصاد پویا ایفاء میکند.

نکات عمده که در انکشاف صنایع نقش
دارند، مختصراً به آنها اشاره می نمائیم:

– نوسازی (مُدرنیزه) صنعت: یکی از

»

صنعت باعث رشد حمل و نقل، ارتباطات، مراکز تعلیمی، پوهنتون ها مؤسسات فنی، بانکداری و سایر امکانات شده که در نتیجه مردم را از فرهنگ ده نشینی به فرهنگ شهر نشینی ترغیب می کند.

- اعتماد به نفس در تولید دفاعی: انکشاف صنعت در هر بخش، بخصوص در بخش های دفاعی لازمی است، زیرا در حالات دفاعی و اضطراری که کشور با مشکلات ناامنی روبرو باشد، آنرا مهم پنداشته اند.

- اهمیت صنعت در تجارت بین المللی: صنعت نقش مهمی در ترویج تجارت داخلی و بین المللی دارد. کشور های پیشرفته نسبت به کشور های عقب مانده از این ناحیه سود بیشتر میبرند. باید گفت که اکثراً صادرات محصولات اولیه و واردات محصولات صنعتی توسط کشور های عقب مانده صورت می گیرد.

- استفاده از منابع طبیعی: از منابع طبیعی می توان در اکثریت صنایع استفاده بهینه نمود که این خود در رشد و انکشاف اقتصادی کشور نقش مهمی را ایفاء می نماید.

- کاهش فقر و بیکاری: فقر و بیکاری میتواند از طریق صنعتی شدن ریشه کن شود که این اتفاق در جاپان و

سایر کشور ها نیز رخ داده است.

- بخش اصلی توسعه اقتصادی: با انکشاف صنایع در یک کشور تولید و اشتغال نیز به سرعت افزایش میابد.

- رشد سریع اقتصاد ملی و در آمد سرانه: توسعه صنعت در رشد سریع اقتصاد ملی و در آمد سرانه کمک میکند.

- نشانه از استندرد بالاتر زندگی و تغییرات اجتماعی: یک کشور نمیتواند بدون پیشرفت در بخش صنعت، کالا و خدمات بهتری برای شهروندانش تولید کند، مگر آنکه به پیشرفت صنعت دست یافته باشد.

و بالاخره رشد صادرات محصولات صنعتی سبب مطرح شدن کشور به سایر کشور های جهان میگردد.

متأسفانه در جریان جنگ های داخلی کشور، بیشترین آسیب را سکتور صنایع دیده است. تقریباً همه صنایع تولیدی از بین رفت و تولیدات بی کیفیت کشور های همسایه وارد بازار افغانستان گردیده و تاکنون نیز به مشاهده میرسد. یک دهه اخیر فرصت خوبی در بخش انکشاف صنایع بود تا در کنار دیگر سکتورها در رشد اقتصاد نقش خود را ایفاء نماید. هرچند رشد اقتصادی ۸ الی ۱۱ درصدی کشور در دهه اخیر، عمدتاً ناشی از کمک های جامعه جهانی، رشد بی سابقه بخش خدمات و رشد نسبتاً خوب زراعت

میشد، اما با وجود تلاش های پیگیر دولت و سکتور خصوصی میزان رشد اقتصادی کشور در بخش صنایع اندک بوده است.

علاوۀ بسیاری از صاحب نظران، توسعه صنعتی را لازمه توسعه و رشد اقتصادی پایدار می دانند، از این رو به دلیل آثار چشمگیر بخش صنعت بر متغیرهای کلان اقتصادی از جمله تولید، مصرف، سرمایه گذاری، اشتغال، صادرات و به طور کلی نقش کلیدی صنعت در فرآیند توسعه ملی، ضرور است از آن حمایت مؤثر و مناسبی برای افزایش قدرت رقابتی و ارتقای بهره وری این بخش و دستیابی به اهداف رشد اقتصادی به عمل آید.

با در نظر داشت موضوعات فوق در اینجا فعالیت های صنعتی در داخل کشور را مختصراً معرفی می نمائیم که عبارت اند از:

۱. معادن و استخراج: شامل استخراج زغال سنگ، گاز طبیعی، نمک، گچ، کاندنسات، سنگ مرمر و سایر مواد معدنی می باشد

۲. صنایع کارخانه ای که شامل بخش های فرعی مانند:

الف. صنایع شیمیایی: شامل کفش و چپک پلاستیکی، خریطه پلاستیکی، ظروف پلاستیکی و سایر اشیای پلاستیکی می باشد

ب. صنایع سبک (خفیفه): شامل منسوجات پشمی، البسه، صنایع دستی، پنبه

»

محلوج، قالین و محصولات فرشې است
ج. صنایع مواد غذایی: شامل
کشمش پاکي، نمک طعام، یخ، مشروبات
غیر الکولی، روغن کشی، روغن نباتی،
عسل، محصولات نانی و شیرینی ها
است

د. تولیدات فلزی: شامل فلز، پروفیل،
خدمات تولیدی و خدماتی و مونتاژ موتر
سایکل است

ه. تولید داروها: شامل تابلیت ها، شربت
ها، کپسول ها و ... می باشد

و. مواد ساختمانی: شامل سنگ مرمر،
موزاییک، گچ، سمنت و سایر مواد
ساختمانی می باشد

ز. صنایع نجاری و کاغذسازی: شامل
کارتن سازی، ساخت الماری، میز،
چوکی، تخت خواب و سایر اجناس
چوبی و کاغذی است

ح. سایر صنایع: سایر تولیدات که شامل
صنایع چاپ و نشر می باشد

۳. برق و آب: برق آبی، برق حرارتی و
برق دیزلی

۴. ساختمان: تولید مواد ساختمان، اسفالت
سرک ها اعمار بند و اعمار بلند منزل ها

چالش ها:

۱. عدم تشویق درست از سرمایه گذاران
داخلی برای تقویه تولیدات داخلی
۲. وابستگی اقتصادی به کشور های
خارجی
۳. نبود نظارت از کیفیت کالا های

وارداتی

۴. نبود ماشین های مُدرن جهت تولید
اجناس و خدمات در داخل کشور

۵. عدم دسترسی دارنده گان صنایع به
برق کافی و ارزان و غیره وسایل مورد
ضرورت تولیدی

۶. نبود ساحات منظم و پارک های
صنعتی جهت رشد دوامدار سکتور
صنعت

۷. نبود میکانیزم بازار برای تولیدات
داخلی در داخل و خارج از کشور

۸. نبود استاندارد از کیفیت کالای تولیدی

۹. بی اعتمادی صنعت کاران از لحاظ
امنیتی

پیشنهاد ها:

۱. حمایت قاطع دولت از سکتور صنایع
داخلی بویژه بخش تولید و اتخاذ
سیاست های درازمدت جهت افزایش
تولیدات داخلی مطابق با معیار های
منطقوی و بین المللی

۲. تشویق سرمایه گذاران خارجی جهت
سرمایه گذاری در بخش صنایع
تولیدی

۳. افزایش تعرفه های گمرکی از سوی
نهاد های مربوطه دولتی جهت کاهش

واردات اشیای تجملی

۴. تشویق سرمایه گذاران داخلی در
بخش های تولیدی

۵. فراهم آوری سهولت ها برای دارنده
گان صنایع کوچک از قبیل تسهیلات

زمین، آب، برق و غیره

۶. بررسی کیفیت کالای تولیدی در
صنایع داخلی و اموال وارداتی

۷. ایجاد شرایط مناسب و ایجاد سهولت
برای سرمایه گذاران خارجی
بخصوص در استخراج صنایع بزرگ
مانند صنایع ذوب آهن و غیره

۸. تشویق کادرهای متخصص بخش های
مختلف اقتصادی بویژه ساینس و
تکنالوژی و فراهم آوری تسهیلات و وسایل
مورد نیاز جهت نوآوری از سوی دولت
نتیجه گیری:

از اینکه بخش صنعت سهم قابل
توجه در اقتصاد کشورها دارد، ولی
سهم آن در رشد اقتصادی افغانستان
اندک است، بناً انکشاف صنایع می تواند
در گسترش فعالیت ها و پرداخت بهتر
مالیات به نظام اقتصادی کشور و در
کاهش وابستگی اقتصاد به کمک های
جامعه جهانی نقش مهمی ایفاء کند که
سرانجام این بخش باعث رونق در تمام
فعالیت های اقتصادی کشور خواهد شد و
موجب افزایش درآمدهای مالیاتی نیز
می شود. □

۱. <http://www.donya-e-eqtasad.com>

۲. <http://www.economicdiscussion.net>

۳. www.bbc.com

۴. <https://fa.wikipedia.org>

د اقتصادي نوسانونو مشهورې نظریې

تاج محمد تمکین

د افغانستان بانک د ختیځ زون اقتصادپوه

په پایله کې د اقتصادي رکود پړاو پیل کيږي.

دا تیوري په بشپړه توګه د سوداګریز نوسان وضاحت نه کوي ځکه چې د اړتیا څخه د زیات تولید د رکود د پړاو لامل نه دی، بلکې د هغې پایله ده او لامل یې دا دی چې د توکو او اموالو د پلور نه پاتې کیدل پدې معنی دي چې بازار کې د مخکې نه رکودي اغیزې موجودې وې.

شي چې په ګټه لرونکي بیه باندې نور خرڅیدای نشي ځکه چې د خلکو د پیږیدو بیه کمه شوې ده او یا هم د تولید لګښتونه لوړ شوي دي. له اړتیا څخه د زیات تولید پایله دا وي چې د راتلونکي په اړه د کارخانو او متصدیو د مالکینو اندازه ګیري نا سمه ثابتیږي. د بیلګې په توګه که هغوي داسې وړاندوینه وکړي چې راتلونکي کې به د توکو لپاره تقاضا زیاته شي او د همدې نظر پر بنسټ تولید هم وکړي، خو بیا داسې شي چې په راتلونکي کې د وړاندوینې سره سم د توکو لپاره تقاضا لوړه نه شي نو ښکاره خبره ده چې ټول عرضه شوي توکي په بازار کې نه خرڅیږي او حتی له امله یې په کارخانو او تصدیو کې د مزدورانو شمیر هم کمیږي. د اومه موادو او ماشینري پیږیدنه هم تر یوې اندازې پورې کمیږي او له دې سره سره نور صنعتونه هم تر یوې کچې پورې اغیزمن کیږي او

اقتصادي (سوداګریز) نوسانونه هغه لوړوالی او ژوروالی دی چې د یو هېواد په اقتصاد کې د وخت په اوږدو کې د ځینو عواملو پر بنسټ راڅرګندیږي. دغه عوامل کیدای شي له اقتصادي نظام څخه بهر د بهرني ماحول اغیزې وي لکه طبیعي پیښې او یا هم د اقتصادي نظام زیربنه وي لکه په عوایدو کې کمښت یا زیادښت په خپل میلان سره ورته اغیزې په عمومي اقتصاد کې ښکاره کوي. دلته په دې موضوع کې د نوسانونو په اړه د څو مشهورو تیوریو په اړه غږیږو څو د اقتصادي نوسانونو په اړه معلومات لا زیات شي.

Over production theory

له اړتیا څخه د زیات تولید نظریه د دې نظریې پر بنسټ اقتصادي رکود له اړتیا څخه د زیات تولید له امله رامنځته کیږي، له اړتیا څخه د زیات تولید معنی دا ده چې دومره توکي او اجناس تولید

Psychological theory

رواني نظريه

دا نظريه پروفيسر پيگو وړاندې کړې ده، د هغه نظر دا بيانوي چې کاروباري خلک له رواني پلوه کله د خپلو کاروبارونو لپاره مثبت فکر کوي او راتلونکي ورته روښانه ښکاري او کله هم داسې کيږي چې خپله راتلونکي ورته تياره ښکاري او د کاروبار لپاره يې ښه نه گڼي. کله د حد نه زيات هيله من کيږي چې کار به ښه شي او کله هم ناهيله شي چې کاروبار نور هم خرابيږي. نو په

همدې بنسټ د همدې حالاتو سره سره سوداگريز دوران (سايکل) خپله دوره پوره کوي. د بيلگې په توگه کله چې کاروبارونه ښه وي نو دا وخت سوداگر او متصديان دا هيله لري چې ډيره زياته گټه به وکړي، نو ځکه خپلو کاروبارونو ته نوره هم پراختيا ورکوي او کله چې نور سوداگر او متصديان دا حالت وگوري نو هغوی هم اعتماد او باور پيدا کړي او دا باور ځينې وختونه د حد نه زيات شي او خپل کاروبارونه په دومره اندازه وغځوي چې نور د گټې د حالت

نه پخپله ووځي او په دې وخت کې دوی د اقتصادي پريښانې او خفگان ښکار کيږي او له رواني پلوه ډير پريښانه کيږي او کړکيچ په پيل کيدو راځي چې په پايله کې اقتصاد پوهان د بحراني حالت څخه رکودي حالت ته حرکت کوي.

که چيرته دا نظريه تر کافي حده پورې د منلو وړ ده، خو دا نظر دا خبره نه شي بيانولای چې سوداگريز دورانونه (سايکلونه) د ځانگړو وقفو نه وروسته ولې پيدا کيږي او نه هم دا نظريه دا

»

وضاحت لري چې د خوش باورۍ او بې باورۍ د رامنځته کیدو اصلي لاملونه څه دي.

Over saving or under consumption theory

د زیاتې سپما او کم لگښت نظریه د ځینو اقتصادپوهانو د نظر مطابق سوداگریز سایکلونه یا دورانونه ځکه رامنځته کیږي چې خلک له اړتیا څخه زیاته سپما کوي او کمې پیسې په لگښت رسوي. مونږه او تاسو ګورو چې نن سبا د هر هېواد ټولنه په دوو برخو باندې ویشل شوې ده یوه یې شتمنه او بله یې بیوزله طبقه ده. د شتمنو کورنیو سره له اړتیا نه زیاتې پیسې شتون لري کومې چې هغوی ټولې نه شي مصرفولای نو ځکه هغوی د دغه پیسو یوه برخه سپما کوي او وروسته یې په کاروبار کې لګوی. د دې کار سره د مصرفوونکو د توکو او داسې نورو تولید زیاتیري.

بیوزله طبقه چې د پیر قوت یې کم وي او هغه هم دومره کم وي چې نه شي کولای ټول د اړتیا وړ توکي وپيري. نو ځکه په بازارونو کې توکي همداسې نا پلورلي پاتې کیږي او شتمنه طبقه مجبورېږي چې د تولید پروسه ودروي کوم چې د رکود لامل کیږي. نو ځکه

اقتصادپوهان وایي چې که د شتمنۍ او دولت په وېش کې د اعتدال او مساوات خیال وساتلی شي نو د اقتصادي کړکېچ او رکود به اقتصاد کې پیدا نه شي.

دا نظریه هم د سوداگریز سایکل سم وضاحت نه کوي ځکه چې دا یوازې د رکود اړخ ته پاملرنه کوي او همدارنګه دا د سوداگریز سایکل د تطبیق موده هم نه ښکاره کوي.

Monetary theory

پولي نظریه

نن سبا ډېری سوداګري د بانکونو نه د پورونو په اخیستلو سره ترسره کیږي. کله چې سوداګریز حالات ښه وي نو بانکونه هم بې له ځنډه سواګرو ته پورونه ورکوي او د سوداګرو د هڅونې په موخه کله کله د ګټې اندازه هم کموي، نو ځکه سوداګر له کارخانو نه ډېر زیات توکي اخلي او د نورو اجناسو د جوړولو لپاره ورته مخکې له مخکې وایي. دې د کار سره د اقتصادي فعالیتونه ترڅنګ د بانک پولي اعتبار هم زیاتیري او ورو ورو حالت داسې راځي چې یو بانک محسوسوي چې په رقابتي ماحول کې یې ډیر پورونه ورکړي دي او د نغدو پیسو زیرمه یې له ټاکل شوي حد نه کمه شوې ده. نو ځکه ځینې بانکونه د پورونو

له ورکولو نه ځان ساتي او پور ورکول کموي او خپل پخواني پورونه د مشتریانو نه بیرته غواړي. د دې په پایله کې سوداګره طبقه کم توکي اخلي، کارخانه لرونکي خپل تولید کموي او ډیری مزدوران بیکاره کیږي. له دې سره عواید، د ګمارنې کچه، ټولیز لگښت او پولي اعتبار کې کمښت راځي او اقتصاد د رکود په لور طرف حرکت کوي.

په دې نظریه باندې دا نیوکه موجوده ده چې سوداګریز سایکلونه یا دورانونه یوازې د مالي ګامونو سره نه پیدا کیږي، که څه هم د پیسو د مقدار په کمښت او زیاتوالي سره اقتصادي حالات نور هم سختیږي، خو د دې په پایله کې سایکل نه رامنځته کیږي. بله خبره دا چې سوداګریز سایکلونه نړیوال اغیز لري یوازې په یو هېواد کې د پورونو د مقدار په کمښت او زیاتوالي سره ټوله نړۍ کې نوساني سایکل نه رامنځته کیږي. □

نقش خطوط آهن

در اقتصاد افغانستان

خط آهن در سیستم حمل و نقل افغانستان تغییرات چشمگیری را می تواند به میان آورد و زمینه رشد و توسعه مناسبات اقتصادی کشور را با کشورهای همسایه و سایر کشورها بیشتر رونق بخشد. افغانستان طی بیشتر از یک دهه گذشته در قسمت بازسازی و نوسازی زیربنایها و سایر موارد سعی و تلاش بی دریغ نموده است تا از این طریق وضعیت اقتصادی کشور را بهبود بخشد. افغانستان در کنار سایر دستاوردهای اقتصادی دهه گذشته به ایجاد و گسترش راه آهن جهت توسعه مناسبات آینده اقتصادی کشور نیز

پرداخته است که تا کنون نتایج مطلوبی از آن بدست آمده است. در این اواخر سازمان های همکاری و اقتصادی منطقه ای بخصوص سازمان سارک (SAARC) توجه بیشتر خود را به افغانستان معطوف داشته و این سازمان شش دهلیز (Corridor) را جهت مسیر های ترانزیتی خط آهن در منطقه تعیین و به رسمیت می شناسد، خوشبختانه نظر به موقعیت استراتژیکی افغانستان، سه دهلیز آن از کشور می گذرد که به اقتصاد و امنیت کشور کمک خواهد کرد. در اینجا بطور مختصر از دهلیزهای که از

افغانستان می گذرد، اشاره می نمایم. دهلیز شماره ۳ سارک: این دهلیز با خط آهن، افغانستان را از طریق بندر حیرتان و ولایات شمال به هرات و از آنجا به ایران وصل می سازد. دهلیز شماره ۵ سارک: این دهلیز افغانستان را از مسیر تورخم و جلال آباد، کابل، پروان، بغلان، کندز و شیرخان بندر به خط آهن تاجکستان و قرغزستان و بعداً به چین وصل می سازد. دهلیز شماره ۶ سارک: این دهلیز از طریق سرحد شمتیغ هرات وارد افغانستان شده و بعد از عبور از ولایات شمال افغانستان به

بندر حیرتان وصل و در ازبکستان به دو شاخه تقسیم شده که یک شاخه آن به بحر کسپین و از آن طریق به اروپا وصل میگردد و شاخه دوم آن از طریق کشور قزاقستان به مسکو وصل می شود.

در کنار دهلیزهای فوق الذکر افغانستان در این اواخر پلان ۲۵ ساله شبکه خط آهن خود را طرح و ترتیب نموده و می خواهد بعد از طی مراحل مختلف آنرا عملی نماید. البته بر اساس پلان متذکره شبکه خطوط آهن افغانستان در مجموع ۵۲۰۰ کیلو متر بوده که شامل سه دهلیز فوق که از آنها یاد گردید، می باشد و افغانستان را از طریق ۸ بندر با خط آهن کشور های همسایه وصل خواهد نمود.

همچنان طی ماه حمل سالروان قرار داد پروژه مطالعات تخریکی - اقتصادی، خط آهن تورغندی - میدان هوایی هرات، میان وزارت فواید عامه کشور و کاناریل کشور کانادا به امضا رسید. این پروژه تکمیل کننده خط آهن پنج جانبه میان کشور های افغانستان، چین، قرغزستان، تاجکستان و ایران می باشد که افغانستان را از طریق کشور های مانند آذربایجان و ترکمنستان به قاره اروپا وصل می سازد. مطالعات تخریکی خط آهن تورغندی - میدان هوایی هرات که ۲۰۰ کیلو متر فاصله دارد، مصارف مجموعی مطالعات تخریکی آن ۱.۶ میلیون دالر امریکایی می شود که از طرف بانک جهانی پرداخت و در مدت شش ماه تکمیل می گردد.

ایتالیا هم متعهد است تا در ساخت و ساز

قطعه چهارم خط آهن خواف - هرات ۷۰ میلیون یورو به افغانستان مساعدت نماید و در ضمن در قسمت حفظ و مراقبت خط آهن مذکور افغانستان را همکاری نماید. خط آهن دیگری از کشور ترکمنستان از طریق بندر آقینه داخل افغانستان میشود که ترکمنستان نیز در اعمار این خط آهن افغانستان را از بندر آقینه الی شهر اندخوی افغانستان مساعدت مالی می نماید.

همچنان بر اساس توافق پنج جانبه میان کشور های افغانستان، ایران، چین، تاجکستان و قرغزستان خط آهنی که چین را به ایران وصل می کند میان پنج کشور متذکره در اکتوبر ۲۰۱۰ به امضا رسیده است. طول این خط آهن ۲۲۰۰ کیلو متر بوده و بخش بزرگ آن ۱۱۴۸ کیلو متر طول دارد از خاک افغانستان می گذرد، خوشبختانه مطالعات تخریکی حدود ۳۱۴ کیلو متر آن در افغانستان تکمیل گردیده است. این خط آهن که از کاشغر چین آغاز گردیده بعداً از طریق قرغزستان و تاجکستان داخل افغانستان شده و بالاخره از طریق شیرخان بندر شهر کندز، خلم و نایب آباد شهر مزار شریف وارد شبرغان، میمنه، بادغیس و هرات شده و به ایران وصل می شود.

در صورت تحقق خطوط آهن که از آنها یادآوری نمودیم، دیگر شاهد تخریب و فرسایش سرک ها نخواهیم بود، حمل و نقل اموال تجارتي در داخل و خارج از کشور به اسرع وقت صورت گرفته، ارتباطات بهتر میان مردم تأمین، مواد خام

معدنی و محصولات زراعتی به بهترین وجه به سایر کشور ها صادر شده و همکاری های اقتصادی و اجتماعی در داخل و خارج از کشور بیشتر از پیش تأمین می گردد که این امر به نوبه خود سبب افزایش صادرات سایر محصولات و تولیدات کشور به سایر نقاط شده و در نتیجه رشد اقتصادی را در پی خواهد داشت.

این در حالیت که تا اکنون صادرات افغانستان محدود به اقلام محصولات سنتی بوده که از جمله قالین ۴۰ فیصد، میوه خشک ۲۰ فیصد، نباتات طبی ۱۴ فیصد، میوه تازه ۱۳ فیصد می باشد که قسمت عمده آنها به کشور های آسیای مرکزی صادر میگردد و یا هم از طریق این کشور ها به سایر نقاط جهان صادر می شود که در صورت تحقق خط آهن، صادرات کشور بیشتر از پیش توسعه خواهد یافت. ■

عبدالحفیظ شاهین

منابع:

<http://afra.gov.af>

<http://www.tolonews.com>

<http://www.da.azadiradio.com>

<http://www.khamma.com>

www.pajhwak.com/dr

رضایت مشتری سبب رشد کسب کار و تجارت میگردد

کسب و کار و موفقیت در این راستا به فرهنگ و مسایلی سنتی مانند رسوم و عینات هر جامعه ارتباط دارد. بنابر این بعضی ها بنابر نا دیده گرفتن مسایل فوق توانایی جلب و حفظ مشتری را از دست داده و می دهند و تعدادی هم بنابر مراعات نمودن فرهنگ، آداب و رسوم توانسته اند در این زمینه موفقیت های فردی و جمعی داشته باشند. بطور مثال مردمان بعضی کشور ها تند خو، خشک و جدی هستند، اما در مقابل مشتری و آنجا که منافع اقتصادی شان ایجاب کند به آرامش و تواضع عمل می کنند. هندی ها در خرید و فروش خیلی ها متواضع عمل می نمایند و امریکایی ها با وجود اینکه مردم متکبر و خود خواه اند، اما در مقابل مشتری لحظه ای تکبر خود را فراموش می کنند و همچنان انگلیس ها با مشتری به

روش نرم، متواضع و با آداب خوب رفتار می نمایند. در اینجا در رابطه به اینکه مشتری کیست؟ مختصراً معلومات ارائه می نمایم: مشتریان کسانی اند که در جامعه ما زندگی می کنند و از خدمات ما مستفید می شوند و با ما در تماس هستند، با ما کار می کنند و در دستگاه خدماتی ما رفت و آمد دارند و مهمتر اینکه متکی به فعالیت ما هستند. پس آنهاییکه با مشتری سر و کار دارند در فعالیت خود نکات آتی را نباید فراموش کنند. خدمات مشتری در مجموع رفتار و ارتباطات است که در تمام فعالیت ها از آن استفاده به عمل می آید. نوع خدمات به مشتری را برجسته کنید و ارزیابی آن را بعد از عمل انجام شده فراموش نکنید، خدمت به مشتری را ضروری و جدی

پندارید و این خدمت باید یک امر علمی و تخصصی باشد. اینرا درک کنید که خدمات مشتری کلید اساسی موفقیت یک مؤسسه می باشد، زیرا خدمات به مشتری اعتماد ساز بوده و زمینه رشد و فعالیت شما را افزایش میدهد. ورود مشتری به مؤسسه و رویه و رفتار نیک با وی خیلی ها مهم است، از همین لحاظ تلاش نمائید تا مشتری را به همیش با خود داشته باشید. با چهره خندان و مهربانی خاص از آن پذیرایی نمائید، با احترام با وی صحبت کنید، انتظار داشته باشید تا فرمایشات آنرا با لب پر خنده پذیرا شوید و در بر آورده شدن آن تلاش بخرج دهید. در خدمات خود، صف آرا و نوبت را مراعات نمائید، برای اطفال و کهن سالان فضای نشستن را مهیا سازید تا مشتری احساس راحتی نماید. لباس شما،

نظافت و رنگ هاییکه به دیکور دفتر و یا فروشگاه شما بکار رفته است خیلی ها مهم و از دید مشتری با اهمیت است، در انتخاب آن کوشش زیاد به خرج دهید. در ارائه خدمات با مشتری طفره نروید و سهل انگاری نکنید و حضور تعداد مشتریان (بیرو بار) را برای ارائه خدمات ضعیف تان بهانه نگیرید، سعی نمائید تا از وقت خود استفاده اعظمی کنید، با حوصله مندی و وقت کافی از مشتری پذیرایی کرده و نکات که مشتری مدار باشد در نخستین قدم با مشتری مراعات نمائید، با ورود مشتری پذیرایی و معرفی خود را که جزی از خدمات شماست از یاد نبرید و با احترام کامل بگوئید که چه کمک به شما کرده میتوانم؟ در جریان درخواست فرمایشات و انتظار مشتری را درک نمائید، اگر گرفتاری و یا مشکل دارد آن را باور نموده و در رفع آن تلاش بخرج دهید. اگر در مورد مشکل و یا فرمایشات آن نفهمید دوباره پرسیان کنید تا بصورت درست درک کنید، اطمینان حاصل نمائید که مشتری به خاطر خوش و راضی شما را ترک نمیکند. از وی بخاطریکه با شما مشتری است، تشکر نمائید و در موقع خدا حافظی آرزوی

دوباره برگشت آنرا نمائید. یعنی به امید دیدار، از زبان قابل فهم استفاده کنید، زیرا گونه های زبانی با توجه به نقش اجتماعی هر فرد گاهی سؤ تفاهم برانگیز است. از یاد نبریم که مشتری خیلی ها حساس است، پس مواظب رفتار تان باشید که با اندکترین رفتار اگر غیر عمدی هم باشد، مشتری ناراحت و دلسرد میشود و در پهلوی آن نگاه های بی موجب شما هم مشتری را خسته می سازد. موقع کار در مقابل مشتری کلمات آه، اوف و... کلمات نا امید کننده و درد آمیز را بیان نه نمائید، خود را با موبایل و سایر اشیا مصروف نسازید، از کار و فعالیت خود در مؤسسه که کار میکنید، نزد مشتری شکایت نکنید و مشکلات کاری تانرا به رُخ مشتری نکشید، به سخنان مشتری با دقت کامل گوش فرا دهید، در موقع شنیدن سخنان مشتری به چشمانش نگاه کنید و حرف مشتری را قطع نکنید، زیرا وی احساس نارضایتی می کند، همچنان از سخنان مشتری سریعاً نتیجه گیری نکنید و در برابر احساسات مشتری بی تفاوت نباشید، به مشتری بفهمانید که مشکل شان را درک نموده اید، از موقع استفاده کرده مختصراً مؤسسه که در آن کار می کنید،

فعالیت های آنرا به مشتری معرفی کنید. به یاد داشته باشید گاهی با مشتری های عصبانی و اندک رنج که از اندک برخورد ناراضی میگردد، مقابل می شوید که در مقابل خونسردی خود را حفظ کنید. زیرا مشتری عصبانی می خواهد حرف خود را بزند و کسی حرفش را بشنود، پس سخنان این مشتری را بشنوید و اجازه دهید هر چه می خواهد بگوید. انتقاد مشتری را بپذیرید و انتقاد پذیر باشید و حتی حرف های آنرا تأیید کنید که با این روش شما اعتماد حاصل می نماید.

باید گفت که مشتری در پی رفع مشکل خود می باشد، پس برای مشتری اطمینان دهید که مشکل آن حل می شود، اگر امکان داشته باشد، مشکل آنرا در همان موقع حل کنید ورنه به کسی دیگری مشکل شان را در میان بگذارید و برایشان اطمینان دهید که برای مشتری خدمت می نمائید. به یاد داشته باشید که عذر خواهی کردن راه حل اصلی عبور از بسیاری بحران های ارتباطی است، عذر خواهی کردن راه حل بیرون رفت از مشکلی نارضایتی است. فراموش نباید کرد که گاهی مشتری نمی تواند مشکل خود را به

خوبی بیان کند، پس مشکل او را ریشه یابی کنید، برای حل مشکلات مشتری تلاش بخرج دهید، از مشتری بخواهید راه حل برای مشکل خود پیشنهاد کند و اگر راه حل مشتری مفید و مؤثر بود آنرا بکار برید در غیر آن نشان می دهید که راه حل شما بهتر است، راه حل های را برای رفع مشکل مشتری مطرح کنید که بالاتر از انتظار مشتری باشد و در این صورت مشتری خوشنود می شود و باعث می گردد که مشتری همیشگی تان باشد.

آیا می توانید مشتری همیشگی پیدا نمائید؟ چرا مشتری شما را ترک می کند؟ از یاد نبریم که برای بقا و پیشرفت شرکت حفظ مشتری برای ما یک امر حتمی است. پیدا کردن یک مشتری جدید تقریباً پنج برابر از مشتری موجود مصرف و صرف وقت را در بر میگیرد از دست دادن مشتری دو ضرر عمده دارد. یکی اینکه تعداد مشتری کاهش یافته و دیگر بد نامی، سؤ شهرت و حتی ورشکست شدن مؤسسه را به همراه دارد.

پس چگونه میتوان به مشتری خدمت مطلوب ارائه کرد؟

هرگز تصور نکنید خدمتی که به مشتری انجام داده اید، زیاد است. احترام به

مشتری به فرهنگ سازمانی نیاز دارد، احترام به مشتری یک رفتار عمومی اجتماعی است و فکر نکنید که مشتری به ما نیاز دارد، بلکه بر عکس شما به مشتری نیاز دارید، پس با مشتری آنگونه رفتار کنید که او را می خواهید. زیرا پایداری مشتری، ارتباط به رفتار و طرز برخورد ما دارد. سفارشات تیلیفونی مشتری را یادداشت نموده تا فراموش نشود در آدرس مکمل، وقت اخذ فرمایش و اجراءات در رابطه به فرمایش، نمبر تماس و تاریخ ختم فرمایش را درج و مطابق آن عمل نمائید. زمان انتظار تلفون را کاهش دهید و در اولین زنگ گوشی را بردارید، به مشتری با زبان کوتاه، مفید و مثبت پاسخ ارائه نمائید و مشتری را برای بازدید از دفتر تان ترغیب کنید. در مکالمات خود از کلمات مثل امکان دارد، نمی توانم، نمی شود و ... خودداری کنید. در صرف وقت، ابراز نظر و ابراز تشکر با مشتری سخاوتمند باشید. با مشتری به عنوان شخص با ارزش و مهم برخورد خوب نماید، زیرا رضایت مشتری عامل جذب مشتری دیگری میگردد. با مشتری با زبان فهم صحبت نمائید، از زبان متکبرانه که موجب تحقیر دیگران شود

خودداری کنید. به همان اندازه که فرهنگ، رسوم، عنعنات، دین و مذهب خود را احترام می کنید؛ به فرهنگ، رسوم، عنعنات، دین و مذهب مشتری نیز احترام بگذارید، هرگز از کلمات که علایم برتری، نژاد پرستی، تفرقه و ... را دارد، استفاده نکنید.

باید گفت که مشتری مداری در بانکها نیز یک اصل است؛ دوام و بقای یک مؤسسه مالی و یا بانک در گرو جلب رضایت مشتریان است. در گذشته میزان سهم بازار، موفقیت یک بانک را رقم میزد، اما امروز این موفقیت به میزان وفاداری مشتریان بستگی دارد. در بانکها و بانکداری اصل مشتری مداری، کسب رضایت مشتری، حفظ مشتری و میزان وفاداری مشتری یک اصل عمده شمرده می شود. در این راستا برقراری روابط مناسب کارکنان با مشتریان، رضایت و وفاداری آنها را به بانک فراهم می سازد و از همینرو علاقه میگیرند تا تمام معاملات بانکی خود را در بانک شما انجام دهند. □

بیانی

اقتباس: ترجمه علی اکبر عبدالرشیدی در کتاب مشتری مداری از انتشارات روابط عمومی

د چین اقتصادي وده سوکه شوې

چین وایي چې د ۲۰۱۶ کال په لومړۍ ربع کې یې اقتصادي وده ۶.۷ فیصده وه. دغه ښیي چې د چین اقتصادي وده د تیرو کلنو په پرتله سوکه شوې ده.

دا د ۲۰۰۹ کال راهیسې چې اقتصادي بحران خپل اوج ته رسیدلی و، تر نورو وختونو سوکه اقتصادي وده ده.

د چین د احصائې ملي ادارې ویلي دي چې د ۲۰۱۵ کال د اخیرو درو میاشتو په پرتله، چې اقتصادي وده ۶.۸ فیصده وه، د ۲۰۱۶ کال په لومړیو درو میاشتو کې اقتصادي وده سوکه وه او دغه وده ۶.۷ فیصده وه.

خو دغې ادارې ویلي دي چې که څه همدا وده ورو شوې ده، خو بیا هم د چین د حکومت د توقعاتو مطابق ده او هغه دا چې باید اقتصاد د کاله په مجموعې توګه ۶.۵ فیصد وده وکړي.

د چین د ملي احصائې د ادارې یو ویاند شین لایي یون د سوکه اقتصادي ودې د عواملو په اړه ویلي ده:

«په دې حاضر وخت کې نړیوال وضعیت پیچلی دی او په چټکۍ سره بدلون خوري او د چین د باندې یو شمیر داسې فکتورونه شته چې اقتصادي بې ثباتي پیدا کوي. په کورنۍ برخه کې بیا اقتصاد ډیر حساس پړاو ته رسیدلی دی او په عین وخت کې دا اقتصادي بنسټونه د ستونزو

سره مخامخ دي.»

هغه زیاته کړه چې که څه هم مشکلات شته، خو دوی باور لري چې د چین اقتصاد به په ۲۰۱۶ کال کې ښه وي.

د چین دولتي مطبوعاتو نن وویل چې د چین ملي ناخالص عاید ۲.۴ ټریلیون ډالر کيږي.

د چین چارواکو د اقتصاد د بیرته ښه کولو لپاره د سود کچه راټیټه کړې ده او په عامه خدماتو کې یې پانګه اچولې ده.

په دغه کار سره چین هڅه کوي چې په تولیداتو او د محصولاتو په صادراتو باندې خپله اتکا کمه کړي.

سرچینه: د امریکا غږ

سقوط قیمت نفت، ۳۹۰ میلیارد ډالر به کشورهای خاورمیانه ضرر زد

صندوق بین المللی پول گزارش داده که سقوط چشمگیر قیمت نفت سال گذشته ۳۹۰ میلیارد ډالر به کشورهای صادرکننده نفت در خاورمیانه ضرر زده است.

این صندوق زیان کشورهای صادرکننده در سال آینده را ۱۵۰ میلیارد ډالر برآورد کرده است.

کندی رشد اقتصادی از تبعات این زیان اقتصادی خواهد بود.

صندوق بین المللی پول می گوید که کشورهای صادرکننده نفت خاورمیانه برای جبران این زیان اقتصادی در سالهای آینده مجبور به صرفه جویی

خواهند بود.

در عرض یک سال قیمت نفت از بشکه ای حدود ۱۱۵ ډالر در اوسط سال ۲۰۱۴ به کم تر از ۳۰ ډالر رسید و حالا دوباره به بیش از ۴۰ ډالر افزایش یافته است.

این افت قیمت به وضوح بر اقتصاد کشورهای عمده صادرکننده مانند عربستان سعودی و کویت اثرات منفی گذاشته و باعث کسر بودجه آنها شده است.

صندوق بین المللی پول در گزارش قبلی خود پیش بینی کرده بود که میزان پولی که کشورهای صادرکننده از کاهش قیمت نفت از دست می دهند، ۳۶۰ میلیارد ډالر خواهد بود، اما پیش بینی تازه این صندوق ۳۰ میلیارد ډالر از رقم قبلی بیشتر است.

اوپک پیش بینی کرده قیمت نفت در چهار سال آینده به بشکه ای ۷۰ ډالر برسد.

منبع: بی بی سی

د څلورو هېوادو مشرانو د کاسا ۱۰۰۰ پروژه پرانیسته

ټاکل شوې چې د کاسا زر پروژې په پلي کیدو به افغانستان هرکال د بریښنا د ترانزیت له لارې ۴۵ میلیونه ډالره عاید ترلاسه کړي.

د افغانستان له لارې پاکستان ته د

قرغزستان او تاجیکستان د برېښنا د رسولو کاسا زر پروژه نن د ۱۳۹۵ کال د غویی ۲۳ نېټه د تاجیکستان په پایتخت دوشنبه کې د یولړ ځانگړو مراسمو په ترڅ کې پرانیستل شوه.

د دغې پروژې د پرانیستلو په مراسمو کې د افغانستان له اړخه اجرائیه رئیس عبدالله عبدالله برخه درلوده. د افغانستان د اجرائیه ریاست د ویاند مرستیال جاوید فیصل له دوشنبې څخه د تیلیفون په لیکه امریکا غږ اشنا راډیو ته وویل چې اجرائیه رئیس په دغه غونډه کې د وینا ترڅنگ د قرغزستان د صدراعظم او تاجیکستان د جمهور رئیس سره هم خبرې کړي دي. خو جاوید فیصل وویل چې د اجرائیه رئیس عبدالله او د پاکستان د صدراعظم ترمنځ کومه غونډه په پام کې نه ده نیول شوې. هغه وویل چې اجرائیه رئیس عبدالله به نن بیرته کابل ته راستون شي. د تاجیکستان جمهور رئیس امام علي رحمان د نننۍ غونډې کوربه وو او د پاکستان صدراعظم نواز شریف او د قرغزستان صدراعظم هم په دغو مراسمو کې ګډون کړی وو.

د افغانستان اجرائیه ریاست وایي چې دې غونډې ته عبدالله عبدالله په خپله وینا کې وویل، د ملي یووالي د حکومت بهرنی سیاست داسې جوړ شوی چې په کې افغانستان د سیمې د هېوادونو ترمنځ د یو

پل رول ولوبوي.

ښاغلي عبدالله وویل "د دغې سترې سیمه ایزې پروژې د بنسټ ایښودل یو مثبت خو په عین حال کې یو متفاوت پیغام نړۍ ته استوي، د دغه سترې غونډې لومړی پیغام دا دی چې زموږ سیمه د زیاتو ګواښونو سره سره په ځانګړي ډول چې د نړیوال تروریزم سره د مقابلې په برخه کې مخ ده، په سیمه کې د اقتصادي پروګرامونو د طرح کولو، پلي کولو او رځنډه دریځ د نیولو توان لري".

همداشان اجرائیه رئیس وویل، سیمه ایزې ادارې اوس دا ظرفیت او توان لري چې په نړیواله کچه عصري پروژې پلي کړي. د کاسا زرد پروژې مزي به د ۵۵۰ کیلومترو په اوږدوالي په افغانستان کې دننه د دغه هیواد د شپږو ولایتونو له ۲۳ ولسوالیو څخه پاکستان ته وغځول شي.

افغانستان تمه لري چې د دغې پروژې له پلي کیدلو وروسته به د ۳۰۰ میګا واټه برېښنا د ترلاسه کولو سربیره هرکال د برېښنا د لیرد له درکه هم ۴۵ میلیونه ډالره ترلاسه کړي.

د دغې پروژې پر وړاندې ترټولو لویه ننگونه د افغانستان امنیتي وضعیت ښودل کيږي، خو د چارو کارپوهان دا ګڼي چې په دغه پروژه کې شامل هیوادونه به د پروژې د پلي کیدلو په برخه کې د افغانستان له هڅو ملاتړ وکړي.

د پوهنتون استاد تاج محمد اکبر امریکا غږ ته وویل، د کاسا زر پروژه کې ښکیل هیوادونو ته د ګټې یو ښه فرصت برابر شوی او زیاته یې کړه، چې اقتصادي ګټو ته په کتو به ښکیل هیوادونه هڅه وکړي چې د دغې پروژې امنیت هم خوندي وساتي.

خو ښاغلي اکبر د کاسا زر پروژې پر وړاندې په افغانستان کې خراب امنیتي حالت یوه لویه ننگونه وبلله او وې ویل، افغان حکومت ته په کار ده، چې د کاسا زر پروژه په هغو ولایتونو کې پلي کړي چې امنیت په کې ښه دی.

هغه وویل "د کاسا زر پروژه که د بغلان ولایت پر ځای چې په کې ناامني زیاته ده، د پنجشیر له ولایت څخه راتیره شي نو دا پروژه به کامیابه وي او د ګواښونو اندېښنې به کمې وي".

استاد تاج محمد اکبر زیاته کړه، چې د کاسا زر پروژه د افغانستان لپاره د برېښنا د برابرولو او اقتصادي ګټو سربیره، په دغه هیواد کې به د زرګونو بې روزګاره ځوانانو لپاره کاري فرصتونه هم برابر کړي. □

سرچینه: د امریکا غږ

متصدی صفحه راضیه کشتگر
مسؤول برگزاری کنفرانس های
د افغانستان بانک

نکته چند در مورد کمیته بازل

بخش آخر

آرزو کبیری افغان

ارکان اصلی بازل ۲:

رکن اول: حداقل کفایت سرمایه (Minimum Capital Requirement): این رکن شامل ۳ بخش دیگر می‌باشد که ذیلاً تذکر داده می‌شود:

۱- ریسک اعتباری (Credit Risk):

ریسک اعتباری عبارت از خطر یا ریسکی است که بانک یا مؤسسه اعتباری به علت اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی یا حقوقی احتمال دارد با آن مواجه شود مانند (تأخیر در عدم پرداخت به موقع، عدم پرداخت، ورشکستگی افراد و غیره)

۲- ریسک بازار (Market Risk):

ریسک بازار عبارت است از ریسکی که به دلیل احتمال تحولات و نوسانات در نرخ ارز، بهره و بازارهای پولی و مالی به وجود می‌آید، از قبیل نوسانات نرخ ارز، نوسانات نرخ بهره و تأثیر آن بر مجموع دارائی های بانک.

ریسک عملیاتی (Operational Risk):

ریسک عملیاتی عبارت از زیانی است که از سوی چهار عامل: انسان (منابع انسانی)، روش‌های داخلی کار، سیستم (منظور از سیستم بیشتر سیستم کمپیوتری است) و رخدادهای خارجی، متوجه مؤسسه اعتباری یا بانک باشد، از قبیل خطاهای نیروی انسانی، از کار افتادن سیستم کمپیوتری بانک، زلزله، کلاهبرداری و غیره.

رکن دوم: پروسه مرور نظارتی (Supervisory Review Process)

رکن سوم: نظم بازار (Market Discipline)

»

بازل ۳

قبل از وقوع بحران مالی ۲۰۰۷-۲۰۰۸، نگرانی‌های زیادی نسبت به لغو قوانین، ممنوعیت و ورود بانک‌های تجاری به فعالیت‌های غیرمتداول بانکی وجود داشت. به گفته کمیته بازل، آنها در حال تدوین مقرراتی برای کنترل ریسک فعالیت‌های غیرمتداول بانک‌ها بوده‌اند. به دنبال بحران بانکی ۱۹۲۹ مقررات ممنوعیت ورود بانک‌های تجاری به حوزه فعالیت‌های سرمایه گذاری وضع شدند.

بعد از گذشت ۷۰ سال دولت امریکا این ممنوعیت را لغو کرد و طولی نکشید که با پائین آمدن نرخ بهره و افزایش درجه ریسک پذیری مؤسسات مالی و حتی سرمایه گذاران خرد، سرمایه گذاری‌های بی درنگ در انواع اوراق قرضه پر خطر به خصوص اوراق با پشتوانه وام‌های مسکن بسیار بالا رفت. در فاصله بین ۲۰۰۷ تا ۲۰۰۸ با توقف رشد قیمت مسکن و افزایش نکول در اوراق مسکن، چند شرکت سرمایه گذاری با سابقه طولانی گرفتار کمبود نقدینگی شدند و عملاً برای حفظ خود در مقابل طلبکاران مجبور

به اعلام ورشکستگی شدند. اعلام ورشکستگی Lehman Brothers شوک بزرگی بود که اعتماد بین‌البنکی را از بین برد و عملاً باعث توقف بازار بین

البنکی و توقف نقدینگی شد. با توقف نقدینگی شرکت‌ها با کمبود سرمایه در گردش مواجه و بطور متوالی مجبور به کم کردن فعالیت‌های خود شدند که به موج بیکاری دامن زد. در سپتمبر سال ۲۰۱۲، بعد از بحران مالی سال‌های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸، سند مذکور توسط کمیته بازل مجدداً بازنگری شد و با اضافه شدن ۴ اصل جدید به آن به ۲۹ اصل (اصول ۲۹ گانه) ارتقاء یافت که بنام بازل ۳ نیز مسمی می‌گردد.

بازل به طور متوالی مقرراتی را برای بهبود نقدینگی و کفایت سرمایه وضع کرد تا اینکه مجموعه مقررات تحت عنوان بازل ۳ از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ ارائه شد. در بازل ۳ شرایط بسیار سختی برای سرمایه گذاری‌های تجاری در نظر گرفته شده که عملاً بانک‌ها را مجبور به خروج از این نوع سرمایه گذاری‌ها می‌کند. کمیته بازل مستقیماً بانک‌ها را از کارهای مؤسسه ای یا شرکتی منع نکرد، چون ممکن است کشورها با مشکلات قانونی

بازل ۱	بازل ۲	بازل ۳
• ساده و آسان • یک رکن و بیشتر حداقل سرمایه • محاسبه حداقل سرمایه برای ریسک اعتباری و از سال ۱۹۹۶ ریسک بازار • فاقد بحث ریسک عملیاتی	• پیچیده و مشکل • دارای سه رکن • محاسبه حداقل سرمایه برای سه گروه از ریسک (اعتباری، بازار، عملیاتی) • اضافه شدن بحث ریسک عملیاتی به عنوان یک بحث کاملاً جدید • تأکید بسیار بر مدیریت ریسک	• استفاده از رویکرد آینده‌نگر به منظور نظارت مؤثر بر بانک‌ها؛ • نظارت مؤثر مبتنی بر تجزیه و تحلیل ریسک و مداخله زود هنگام مقام نظارت بانکی در صورت لزوم؛ و • ارزیابی مشخصه‌های ریسکی بانک‌ها با توجه به میزان ریسک موجود در عملیات آن‌ها و تحمیل ریسک از طرف یک بانک به سیستم مالی و بانکی. • علاوه بر این، در سند جدید، به دو موضوع "حاکمیت شرکتی" و "شفافیت و افشاء اطلاعات در بانک‌ها" تأکید بسیار شده است.

قواعد و مقررات بازل سه را میتوان قرار ذیل بیان نمود:

۱- سرمایه گذاری‌های تجاری:

برای اجرای چنین مقرراتی روبه رو شوند، اما در مقابل ضریب ریسک ۱۲۵۰ درصدی برای داشتن عمده سهام شرکت‌های تجاری در نظر گرفته است.

با آغاز بحران مالی از سال ۲۰۰۹ کمیته

معنی ضریب ریسک ۱۲۵۰ درصدی با توجه به نسبت کفایت سرمایه ۸ درصدی این است که منابع برای سرمایه گذاری‌های عمده در شرکت‌های تجاری باید توسط خود سهامداران بانک تهیه شود نه از منابع سپرده گذاران (۱۲۵۰ درصد ۸ x درصد = ۱). سایر سرمایه گذاری‌های بورسی هم دارای ضرایب ریسک بالایی (تقریباً ۳۰۰ درصد تا ۶۰۰ درصد) هستند و عملاً سهامداران بانک‌ها را مجبور می‌کند که از سرمایه گذاری‌های بورسی پرهیز کنند یا مقدار زیادی از منابع لازم برای این گونه کارها را خود فراهم کنند و با جیب سپرده گذاران دست به ریسک نزنند. در مقایسه با مقررات سخت منع مستقیم قانونی، برتری مقررات بازل در ساده گی اجراء کردن آن به کمک ضرایب ریسک و پرهیز از مراجعه به مقامات قضایی است.

۲- جلوگیری از سرمایه گذاری های

دوبل و انتشار بحران:

برای جلوگیری از سرمایه گذاری های دوبل و همچنین جلوگیری از انتشار بحران از یک بانک به بانک‌های دیگر، شرایط سخت تری نسبت به گذشته برای سرمایه گذاری در مؤسسات مالی در نظر گرفته شده است، مثلاً سرمایه گذاری در بیش از ۱۰ درصد یک مؤسسه مالی باید

از دارائی‌های بانک کسر شود. همچنین مجموع سرمایه گذاری در مؤسسات مالی اگر بیش از ۱۵ درصد سرمایه بانک باشد باید از دارائی‌های بانک کسر شود. به عبارت دیگر سرمایه این کارها باید از طریق سهامداران بانک تهیه شود. همچنین اگر یک بانک از یک مؤسسه مالی وام اخذ نماید و سهام آن مؤسسه را خریداری کند، سهام خریداری شده برای محاسبات کفایت سرمایه از دارایی‌های بانک خارج خواهد شد.

۳- آمادگی برای شرایط بحرانی:

علاوه بر سخت گیری‌ها در نحوه محاسبه سرمایه بانک و ضرایب ریسک، میزان کفایت سرمایه بانک‌ها در شرایط عادی باید ۲.۵ درصد بیش از ۸ درصد گذشته شود. هدف از این ۲.۵ درصد حفاظت از سرمایه بانک در شرایط بحران اقتصادی است؛ یعنی بانک‌ها باید حداقل ۱۰.۵ درصد نسبت کفایت سرمایه در شرایط عادی داشته باشند تا در شرایط بحرانی به کمتر از ۸ درصد نرسد. اگر سرمایه بانکی کمتر از ۱۰.۵ درصد باشد اجازه توزیع سود و باز خرید سهام به بانک داده نخواهد شد و مدیران بانک باید سرمایه بانک را از طریق مراجعه به بازار یا طرق دیگر به ۱۰.۵ درصد برسانند.

۴- جلوگیری از پائین آمدن کیفیت

تسهیلات:

همچنین یک لایه دیگر ۲.۵ درصدی برای حفاظت در مقابل رشد سریع تسهیلات در نظر گرفته شده است. به کمک این لایه بانک‌های مرکزی از رشد سریع تسهیلات دهی در شرایط خوب اقتصادی جلوگیری می‌کنند و مانع پائین آمدن کیفیت تسهیلات می‌شوند؛ یعنی اگر بانکی به نسبت اندازه خود بیش از سایر بانک‌ها اقدام به تسهیلات دهی بکند یا باید بانک مرکزی را از کیفیت خوب این تسهیلات آگاه کند یا سرمایه بیشتری کنار بگذارد.

۵- قواعد مربوط به نقدینگی:

در مدل بازل ۳، بانک‌ها موظف هستند که هم پوشش نقدینگی کافی برای ۳۰ روز در شرایط بحرانی داشته باشند و هم اطمینان لازم برای ثبات منابع خود را فراهم کنند. برای پوشش نقدینگی ۳۰ روزه در شرایط بحرانی، سپرده‌ها از نظر ریسک خروج طبقه بندی می‌شوند و عددی به دست می‌آید که نشان‌دهنده احتمال خروج منابع در ۳۰ روز آینده است؛ مثلاً سپرده‌های بزرگ دارای ریسک خروج بالاتری نسبت به سپرده‌های خرد یا سپرده‌های مربوط به حقوق کارمندان است. بانک باید دارایی‌های نقد یا دارائی‌هایی که قدرت

the topic that translated by Mr.

Abdul Muhdi Arjumand Nejaad

- Core Principles for Effective Banking Supervision, Basle.
- Committee on Banking Supervision, September 1997.
- Committee on Banking Supervision, Basel, October 2006.

– سازمان های پولی و بین المللی

– سایت بانک مرکزی ایران

اروپایی اخیراً مکلف شدند که مقدار زیادی سرمایه از بازار جمعآوری کنند چون در استرس تست بانکی موفق نبودند.

۸- ریسک عملیاتی:

بازل ۳ به ریسک عملیاتی توجه ویژه دارد و بانکها مکلف هستند برای ریسکهای عملیاتی سرمایه در نظر بگیرند. ریسکهای عملیاتی ریشههای مختلفی دارند و مهم ترین آنها سهل انگاری، تقلب، طمع و دیگر موارد مشابه هستند. برای محاسبه سرمایه لازم برای ریسکهای عملیاتی مدل های مختلفی وجود دارد. مدل ساده و استاندارد اروپا برای ریسکهای عملیاتی حدود ۱۵ درصد درآمدهای ناشی از عملیات را به عنوان سرمایه مورد نیاز در نظر گرفته است.

۹- دیگر الزامات:

علاوه بر مقرراتی که ذکر شد، بازل ۳ برای بانکهای بزرگ و دارای خطر گسترش سیستماتیک بحران، ۵/۲ درصد سرمایه بیشتر از سایر بانکها در نظر گرفته است (مجموعاً کفایت سرمایه ۵.۱۵ درصد). عدم تشویق بانکها به بزرگ شدن بیش از حد هدف این تصمیم گیری بوده است تا دولتها مجبور نشوند برای نجات آنها وارد عمل شوند. ■

– Below book's are References of

نقدینگی بالاتر را دارد، با کیفیت بالا برای پوشش خروج سپردهها و منابع دیگر داشته باشد. همچنین منابع بانک از نظر ثبات طبقه بندی می شوند و در مقابل، نیاز بانک به منابع با ثبات یا دراز مدت سنجیده می شود.

۶- قواعد مربوط به اهرمی بودن بانک:

علاوه بر محاسبات نسبتاً پیچیده کفایت سرمایه که به ضرایب ریسک برای داراییهای مختلف وابسته هستند، یک محاسبه ساده و بدون ضرایب ریسک هم در نظر گرفته شده که در آن نسبت سرمایه و سود انباشته به کل داراییها باید بیش از ۳ درصد باشد. هدف از این کار نوعی کنترل در مقابل بازی با اعداد در مدل های داخلی بانکها برای محاسبه ضرایب ریسک است.

۷- استرس تست:

یکی از مهم ترین بخش های مقررات بازل ۳ مربوط به استرس تست بانکی می شود. هدف از استرس تست این است که وضعیت کفایت سرمایه بانک در شرایط بحران اقتصادی سنجیده شود. اخیراً در امریکا به چند بانک بزرگ اجازه توزیع سود داده نشد. چون با احتمال رسیدن یک بحران اقتصادی جدید احتمال کمتر شدن سرمایه بانک از ۸ درصد وجود داشت. همچنین بانک های

کرنه او دهغه رول په اقتصاد کې

صنعت لپاره اومه مواد یا اومو توکي برابر وي. همدارنگه د اقتصادي پراختیا په اوله مرحله کې کرنه د نورو سکتورونو د پراختیا لپاره سرمایه او د ځیني صنعتي توکو لپاره خرڅلاو مارکیټ برابره وي. کرنه د افغانستان د جغرافیایي جوړښت له امله یو خاص اقتصادي ارزښت لري. په افغانستان کې کابو ۷۵ تر ۸۵ سلنه خلک په کرنه بوخت دی. نو د دې امله د افغانستان په ملي اقتصاد کې ستر رول «

کرني اهمیت په ټولنیز مجموعي تولید کې او هم د ټولنې او د اقتصادي پرمختګ سره مخ په زیاتیدو ده. هغه وخت چې صنعت او د اقتصاد نورو سکتورونو ډیر پرمختګ نه و کړي، نو د بشر ټول تولیدي فعالیتونه یوازې په کرني پوري اړه لرله، خو د صنعت او د اقتصاد د نورو سکتورونو د انکشاف سره بیا هم کرني خپل رول فعاله ساتلي، ځکه چې کرنه د انسانانو لپاره غذایي توکی او

کرنه د مادي تولید یوه اساسي برخه ده چې د نړي د ډیرو هېوادونو په تیره بیا د وروسته پاتې او پرمختیایي هېوادونو په ټولنیز تولید کې فعاله ونډه لري. همدارنگه د نفت لرونکو هېوادونو څخه پرته د نړي د ټولو پرمختیایي هېوادونو د بشري قوي ډیرۍ برخه د کرني په سکتور کې بوخت دي چې پدې توګه د دې هېوادونو د صادراتو او ملي عاید عمده برخه کرنیز محصولات جوړوي. د

لوبوی او د کرنی رول په ملي اقتصاد کې یو د هغه عایداتی او تمویلی منابعو څخه دی. د افغانستان هغه خلک چې په کلیو او بانډو کې ژوند کوي خپل وخت ورباندې تیروي او هوسا ژوند کوي. کره په افغانستان کې په بیلا بیلو برخه وېشل شوې ده، مهمې برخې یې په لاندې ډول دي.

عصري کره:

عصري کره د کرنیز انقلاب وروسته منځ ته راغله، ډېر کارونه د حیواناتو څخه په ماشین وواښتل او د یوشمیر نویو تجهیزاتو منځ ته راتگ کرنی ته نوی مخ ورکړ. ناروغی تر یوحده کنترول شولې، نوی نباتی مقاوم نسلونه منځ ته راغلل او د اوبو لگولو نوی تخنیکونه منځ ته راغلل او تر ننه پوری پدې برخه کې کارونه کيږي.

پروسس، ویشنه او انتقال او بازار موندنه: کله چې انسانانو په کره او د نباتاتو په اهلی کولو شروع وکړله، نو به په هغه وختونو کې د یو ځای څخه بل ځای ته سفر هم کولو تر څو د هوا د ناوړه حالاتو څخه ځان په امان کې وساتي. نو پدې وخت دوی دې ته هم مخه واړوله چې یو مقدار خواړه د ځان سره وساتي. نن ورځ هم هغه د خوړو ساتنی پروسه دومره پرمختگ کړی دی چې کابو د نړی د نیمایي څخه زیات خلک د پروسس شویو خوړو څخه استفاده کوي.

پدې نږدی وختونو کې د جهانی کېدو د پدیدې د رامنځته کیدو سره سفرونه زیات شوی، تولیداتو اختصاصی شوی دي او په ځینی ځایونو کې خاص محصولات حاصل نه ورکوي، نو ځکه تولید په یو ځای کې صورت نیسی او په ډیرو مصارفو او وخت په نیولو سره د یو ځای څخه بل ځای ته انتقال مومی. دا انتقال نیغ به نیغه د قراردادی څخه قراردادی ته صورت مومی او یا کله ناکله په هغه کې میانجی گر او دلالان هم شتون لري.

په تیرو وختونو کې به تولید صورت موندلو، مگر د هغه د خرڅلاو په هکله هیڅ فکر هم نه کېدو او د بزگر او نورو تولیدونکو محصولات به تر ډیره خرابیدل. خو نن ورځ خلک مخکې له تولید څخه هغوی د ځای لپاره قراردادی پیدا کوي او خپل محصول د تولید څخه مخکې خرڅوی. د تولید څخه وروسته دویم ستر د مصرف منبع مارکېټنگ یا بازارپایی ده.

د کرنې وزارت پلټنې:

د کورني اقتصاد په نوم، د کرنې په وزارت کې یو ریاست جوړ شو او موخه یې د هغو ښځو روزل وو چې په کلیو کې په کره بوختې وې، نوموړی ریاست د خوراکي توکو په روزنه، ساتنه او د ښځو د کوپراتیف په جوړونه کې د UNDP او USAID او ځینو نورو

خصوصي، موسساتو په ملاتړ خپل پروگرامونه، پرمخ بیولي دي، په ۱۳۹۳ کال کې دارالامان په پيله وری او دشت برجي په سیمو کې سلو تنو ښځو ته د کورونو باغونو په جوړولو او د خوراکي توکو په پروسس کې روزنه ورکړل شوه چې په پای کې پرې د یاد ریاست له لوري کرنیز توکي هم ووېشل شول، د دې پروژې تر څنگ د مچيو، چرگانو، د مېوه لرونکو ونو د قوریاوو، د زرغونو خونو په جوړولو او په ښوونځیو کې د ترکاریو د کښت لپاره د پلاستيکي تونلونو جوړولو، پروژې پلې شوې.

د کرنې وزارت مسئولین وایی تر دې مهاله له لسو څخه زیاتې پروژې د خوراکي توکو په پروسس، کورنیو باغچو او د ښوونځیو د باغچو په جوړونه کې پلې شوې دي چې د ۳۰۰ ښوونځیو له ډلې پنځوس په کابل او نور یې په ولایتونو کې زموږ د پروگرام تر پوښښ لاندې راغلي دي.

د باغونو جوړول د کورنیو او ښځو لپاره ډېر ګټور دي، ځکه هغوی د خپلو باغونو له حاصلاتو څخه ګټه اخلي، د نورو فصلونو لپاره یې پروسس کوي او بازار ته یې په وړاندې کولو سره خپل ورځني لګښتونه، پوره کوي.

د افغانستان په ملي اقتصاد کې د کرنې رول

دوديزي لاري چاري د بزگرانو د

»

پوهی د سوبې ټیټوالې او ترویجی خدمتونو نشتوالی پې مهم توکی دي، افغانستان په بنسټیزه توګه د د ټیټې سوبې تولیدونکی کرنیز هېواد دي پدې حالت کې مونږ د ترویجی خدمتونو اغیزمنتیا ته اړتیا لرو د کرنې عنعنوي لاري چاري په نویو ساینسي لارو چارو اړولو ته کرنیز ترویج وایې چې دا تکنالوجي لکه د حاصلاتو زیاتوالي، د ناروغیو او د حشراتو د برید په وړاندې مقاومت، کرنیزو چارو سمون، تجارتي سري د نیالګیو د خوندي ساتلو لاري چاري رانغاړي. مونږ دا ویلای شو چې ترویجی خدمتونه د کرنې په پرمختیا کې مهمه ونډه لري. کرنیزه پرمختیا او د کلیوالي وګړو ترمنځ پراخ بدلون د کرنیز ترویج خدمتونو په واسطه ترسره کیږي. دا نه یوازې پرمختللي تکنالوجي د کرنې له څیړنیزو مرکزونو څخه بزګرانو ته لیردوي، بلکې د بزګرانو د ارزښت وړ پوښتني او ستونزې نوموړي مرکزونو ته هم رسوي، په دي لاره زموږ کرنیز ساینس پوهان له ساحوي ستونزو څخه باخبره ساتل کیږي، بیسواده او ناخبره وګړي نه هڅول کیږي او ترټولو مهمه دا چې طبیعي وځیمو پیښو لکه سېلاب، د ملخانو برید څخه ناخبرتیا، د تکنالوجی وروسته پاتې والی، د اقلیم بدلون او داسې نورو

مهم پیښی.

د ملي اقتصاد د نورو سکتورونو سره د کرنې د سکتور اړیکي:

ملي اقتصاد د مختلفو اقتصادي سکتورونو د مجموعي تولید څخه متشکل دي چې یو له بل سره مستقیمی اړیکي لري، د کرنې د پرمختګ لپاره د ټولو اقتصادي سکتورونو متوازن او همغږی پراختیا اړین دي. همدارنګه د دې سکتورونو د هر یوه وروسته پاتې والي د نور سکتورونو لپاره ستونزې رامنځته کوي، د بیلګې په توګه د صنعت سکتور د کرنې سکتور ته تخنیکي وسایل، زراعتي ماشین الات، د آفتونو ضد درمل (دوا)، کیمیاوي سري او نور صنعتي مواد چې کرڼه ورته اړتیا لري، چمتو کوي. همدارنګه د کرنې سکتور د صنعت سکتور لپاره چې زراعتي محصولات پروسس کوي، خام مواد، د صنعتي کارګرانو لپاره غذا او د صنعت د انکشاف لپاره په ابتدائي مرحله کې سرمایه برابره وي د صنعت د سکتور وده د یو خوا د کرنې د سکتور د میکانیزه کولو لپاره شرایط او زمینه برابروي چې د کروندګرو سختو کارونو ته سرعت او سهولت ورکوي او له بلې خوا د کروندګرو د کار د مولدیت او عاید د لوړوالي سبب ګرځي، نو له دې کبله په پرمختیايي هېوادونو کې میکانیزه شوي کرڼه کې د نفوسو زیاته فیصدي په کرنیزو فعالیتونو کې بوخت دي. د کرنې

د میکانیزه کولو په پایل کې یو شمیر زراعتي کارګران وزګارېږي چې هغوي باید په صنعت او نورو اقتصادي سکتورونو کې جذب شي نو له دې امله د صنعت د پراختیا نه پرته د کرنې د سکتور وده او پراختیايي ستونزمنه کار دي او همدارنګه د صنعت سکتور کوم چې زراعتي محصولات پروسس کوي، پرمختللي کرنیز سکتور ته اړتیا لري. په همدې ترتیب د تجارت او ترانسپورت سکتور د کرنیزو محصولاتو د خرڅلاو په اړوند په داخلي او خارجي بازارونو کې ډیر فعال رول لوبوي. همدارنګه ساختماني سکتور د کرنې سکتور د پرمختګ لپاره د بندونو، کانالونو، ذخیره خاني او ګدامونو، سرکونو او نورو تاسیساتو په جوړولو کې مهم رول لري او د کرنې سکتور د نورو ټولو سکتورونو د بشري قوي لپاره غذايي اړتیاوې برابره وي نو د ټولو سکتورونو د پرمختګ او متوازن انکشاف په پایله کې ملي اقتصاد پیاوړي کیږي. □

چمتو کوونکی: احمدضیا رفیقي

منابع:

1. www.pdfgeni.com
2. www.cuil.com
3. سایت کلید ګروپ

پول شویی

و اثرات

سوء آن بر اقتصاد

غلام حسن زاهدی

مدیر تدریسی پوهنځی ساینس پوهنتون کابل

اقدامات آن‌ها خرید خشکه شویی‌ها و تحصیل منافع از طریق آن‌ها بود و به همین دلیل یکی از ریشه‌های پول شویی و علت انتخاب این واژه مالکیت بر خشکه شویی‌ها بود. منافع حاصل از قمار و قاچاق را به خرید خشکه شویی‌ها اختصاص می‌دادند. (برخی نیز از حیث سابقه تاریخی، عمر پول شویی را کمتر از این

تبدیل گردیده و در بدنه اقتصاد جایگزین می‌شود. خلاف کاران از طیف وسیع فعالیت‌های غیر قانونی مانند قاچاق مواد مخدر، تقلبات، گروگان‌گیری، قمار و همچنین اهدای پول به سازمان‌های تروریستی و حتی تقلبات مالی در اینترنت سودهای کلانی را به دست می‌آورند.

نام گذاری پول شویی

وجه تسمیه و علت پیدایش اصطلاح پول شویی را از دو بعد تاریخی و لغوی جستجو کرده‌اند. از بُعد تاریخی پول شویی به دهه ۲۰ و ۳۰ در ایالات متحده آمریکا و به ویژه به شیکاگو بر می‌گردد. آل کاپن و لوچیانو برای فرار از مالیات و همچنین عواید ناشی از قاچاق، دست به خرید تجارتخانه و انجام معاملات قانونی زدند که عمدتاً سازمان یافته بود. یکی از

پول شویی از مهمترین راه‌های تبدیل پول غیر قانونی به پول‌های قانونی می‌باشد. نفوذ سازمان‌های غیرقانونی در نظام حقوقی، باعث به هم خوردن توازن اقتصادی و تغییر شرایط به زیان شهروندان عادی می‌گردد. در بلند مدت مصونیت جزایی به مصونیت سیاسی تبدیل می‌شود و این موضوع به ترس، تهدید، سرکوب، خشونت و استبداد می‌انجامد که نتیجه نهایی آن فروپاشی جامعه مدنی و زندگی اجتماعی خواهد بود. پول شویی جدیدترین و خطرناک‌ترین چهره جرایم است که توسط زیر مجموعه‌های پا گرفته اقتصادی به ویژه در سطح فراملی صورت می‌گیرد.

پول شویی یک فعالیت غیرقانونی است که طی آن پول‌های کثیف ناشی از اعمال خلاف به پول‌های تمیز

دانسته و زمان شیوع آنرا به ماجرای فساد مالی و اثرگیت در اواسط دهه هفتاد در زمان ریاست جمهوری نیکسون معطوف می کنند).

از لحاظ لغوی نیز دلیل انتخاب واژه پول شویی آن است که این روند یعنی شست و شوی پول مانند نوعی وسیله شست و شوی خانه یا ماشین لباس شویی عمل می کند که چرک و کثافت را از لباس ها جدا می کند و با جدا کردن کثافات ناشی از جرم از پول یا هر مال دیگر ناشی از جرم، آن را پاک می سازد.

راه های درآمد پول کثیف

پول های کثیف و غیر مشروع غالباً از راه های ذیل حصول می شود.

- ۱- جرایم سازمان یافته
- ۲- قاچاق (صادرات و واردات مواد مخدر، انسان، اشیای عتیقه و...)

فرایند پول شویی

- **مرحله جاسازی یا استقرار:** آیا وارد کردن عواید جرم در معاملات یا مبادلات تجاری قانونی است؟ بانک ها، نهادهای مالی و سیستم های مالی و تجاری به شخصی که پول هنگفت وارد سیستم بانکی و مالی می کند و سابقه شناخته شده ای ندارد، به دیده تردید نگاه می کنند.
- **مرحله پوشش دهی:** در این مرحله

پول غیر قانونی در درون مرکز یا مؤسسه مالی که قبلاً در آن جاسازی شده به چندین شاخه تقسیم یا از درون چندین مؤسسه عبور داده یا به نحوی دستکاری می شود که صرفاً چهره ای غیر حقیقی از مبدا و مأخذ پول به جای بماند. استفاده از واسطه های الکترونیکی و کارت های بدهی و اعتباری در این مرحله به وفور دیده می شود.

• مرحله بازگردانی یا ادغام: در

این مرحله پول غیر قانونی با چهره ای قانونی دوباره فعال می شود. درعین حال ممکن است که این فعالیت در راستای اعمال قانونی یا غیر قانونی باشد. در این مرحله از شیوه های مختلفی چون موارد ذیل استفاده می شود:

الف: ایجاد شرکت های بی نام یا با نام مستعار در کشورهایی که حق حفظ اسرار یا حریم خصوصی در آن ها تضمین شده است. مجرمان سپس با انجام معاملات قانونی آتی از محل وجوه تطهیر شده، به خود وام می دهند و حتی در باز پرداخت وام ادعای معافیت مالیاتی می کنند.

ب: ارسال صورت حساب های غیر واقعی صادرات و واردات کالاهایی که افزایش قیمت زیادی دارند، به پول شو کنندگان

اجازه می دهد که پول را از شرکتی به شرکت دیگری و از کشوری به کشور دیگر انتقال دهند و صورت حساب های ابزاری، منشاء پول را قانونی جلوه می دهد. **پ:** ارسال پول از بانک متعلق به تطهیر کنندگان به بانک های دیگر صورت می گیرد.

ت: انفجار ستاره؛ در این روش حساب سپرده ای از پول غیر قانونی در یک بانک گشوده می شود و با سفارش های دایمی برای انتقال حواله های تلفونی، تلگرافی، فاکس و غیره به صدها حساب بانکی دیگر در سراسر جهان پول مورد نظر تقسیم می شود. زیرا گرفتن مجوز برای تعقیب حساب های بانکی در کشورهایی با نظام های قضایی متفاوت ممکن است سال ها طول بکشد.

ث: تصفیه پول یا تبدیل پول کوچک به درشت، استفاده از بانک های فاسد، استفاده از سیستم حواله در خارج از سیستم بانکی، استفاده از معاملات نقدی در تبدیل پول به جواهرات و اشیای گران قیمت، درخواست وام به تبع سپرده گذاری قبلی، تنظیم صورت حساب های جعلی برای مراجع و اشخاص متقاضی پول غیر قانونی، تبدیل مبادلات بانکی کلان به مبادلات خرد، استفاده از پوشش های تجاری قانونی، استفاده از

مناطق آزاد تجاری و سرمایه گذاری در این مناطق، استفاده از بانک های کشورهایی (نظیر سویس) که به موجب قانون، ملزم به رازداری هستند، ایجاد سازمان های خیریه و مانند آن، قمارخانه ها، کازینوها، کاباره ها، و ...

پول شویی یا تطهیر پول در مقایسه با سایر جرایم دارای سه خصیصه امنیتی برجسته است.

1. سود آور بودن پول شویی: آنرا

در ردیف مهمترین جرایم مالی و اقتصادی قرار داده به طوری که گاهی جرم مزبور به دلیل گستردگی منافعش به ویژه در سطح فراملی به لحاظ اخلاص در نظام اقتصادی، در رده ای جرایم علیه امنیت ملی قرار می گیرد. پول شویی دریچه ای به سوی روابط تجاری و مبادلات بانکی است که البته از ورای فرایندی منظم هویدا می شود. فرایند پول شویی از سه مرحله جاسازی، پوشش دهی و ادغام شکل می گیرد. هنگامی که عواید غیر قانونی وارد روابط قانونی مالی و تجاری می شود، به تدریج چهره واقعی اقتصاد که مبتنی بر قانون مداری است، کم رنگ می گردد و نه فقط آثار و نتایج جرم در این فرایند هضم

می شود، بلکه عملاً قسمتی از اقتصاد به خدمت پول شویان و سازمان های صاحب نفوذ در می آید که سود سرشاری بدست می آورند.

2. حرفه ای و پیچیده بودن: حرفه

ای و پیچیده بودن به عنوان ویژگی دیگر در بطن پول شویی نهفته است. پول شویی در ابتدا نیازمند برنامه ریزی و ارائه طرح های دقیق و قابل اطمینان برای جاسازی، استتار و ادغام عواید غیر قانونی حاصل از جرم است. در مقام عمل به این فرایند باید دانش کافی داشت. پول شویان دارای قدرت سازگاری با هنجارهای اجتماع و حس موقعیت شناسی بوده و با علم و تجربه عمل می کنند. پول شویی زمانی کاملاً حرفه ای و فنی می شود که در بستر مبادلات الکترونیکی و در سایپر اسپیس (سپهر مجازی) ارتکاب می یابد.

3. سازمان یافتگی و ویژگی پول

شویی: سازمان یافتگی یکی از مهم ترین تشکیلات آن است که جلوه ای از یک نهاد غیر دولتی با ساز و کارهای منظم و قابل اجراء و با ضمانت اجراء را به تصویر می کشد. سازمان یافتگی در ارتکاب پول

شویی دارای دو چهره است، یکی به سازمان یافتگی گروه پول شو بر می گردد و دیگری با ماهیت پول شویی مرتبط است، زیرا به صورت برنامه ریزی شده و سازمان یافته در نهادها و مؤسسات مالی و بانکی و یا در روابط تجاری انجام می شود.

سالانه مبلغی بین ۵۹۰ تا ۱۵۰۰ میلیارد دالر پول حاصل از درآمدهای غیر قانونی، آن طور که متخصصان بر آن نام نهاده اند " شسته شده " و دوباره قانونی می شوند. حال این سوال مطرح می شود که چگونه درآمد حاصل از فروش چند تن مواد مخدر شسته می شود؟ یک نمونه آن جرج تاون مرکز جزایر کایمان است که در آن همیشه تابستان است. جرج تاون تنها ۱۸ هزار نفر جمعیت دارد که در این شهر ۱۵ هزار شرکت به ثبت رسیده اند و ۴۰۰ بانک در آن فعالیت دارند. امریکا در دهه ۸۰ پول شویی را غیر قانونی و قابل مجازات اعلام کرد که پس از آن سازمان ملل متحد و سازمان امنیت و همکاری اروپا به این مسئله توجه کردند. امریکا در ۲۰۰۶ به اندازه ۳.۶ میلیارد دالر برای مقابله با پول شویی هزینه کرده است.

اتحادیه اروپا در سال ۱۹۹۱ پول شویی را غیر قانونی و قابل مجازات اعلام کرد. اتحادیه اروپا در سال ۲۰۰۶ به اندازه ۱.۴

میلیارد دالر برای مقابله با پول شویی هزینه کرده است.

در آلمان در ۱۹۹۲ پول شویی را جرم شناخته و بانک‌ها موظف شدند تا افرادی که مبالغی بیش از ۱۵ هزار یورو به حساب خود واریز می‌کنند را کنترل کنند. در سال ۲۰۰۶ در دویچه بانک ۶ میلیارد جابه‌جایی مالی صورت گرفته که کنترل ۱۲۷۰ مورد مشکوک را به پولیس فدرال گزارش داده اند.

پیامدهای منفی پول شویی

همان طوری که پول شویی یک عمل غیر قانونی و غیر مشروع می‌باشد، پیامدهای زیان بار را بالای تمام ابعاد جامعه به ویژه در بخش اقتصادی دارد. منابع پول شویی از طریق جرایم سازمان یافته و قاچاق و انواع تقلبات به وجود می‌آید که در نتیجه توازن عرضه و تقاضای پول را در بازار ارز برهم می‌زند.

از طریق پول شویی مافیا به نقطه اوج قدرت می‌رسند، اما مردمان زحمتکش و افرادی که از طریق راه‌های مشروع پول به دست می‌آورند. هیچ‌گاه رشد نکرده، بر عکس ضعیف باقی می‌مانند، زیرا باندها و مافیا از طریق وارد نمودن پول‌های کثیف در جریان معاملات اقتصادی، زمینه فعالیت‌های قانونی را تنگ تر می‌نمایند که سرانجام یک بازار سیاه، غیر قانونی،

زیر زمینی و غیر مشروع به وجود می‌آید که از بین بردن همچون بازار کار، بس مشکل است.

با توجه به گستردگی فرایند و ابعاد این پدیده، دولت عملاً دچار مشکلات در اداره سالم اقتصاد کشور شده است، به عنوان نمونه غصب زمین‌ها و دارایی‌های دولتی و شخصی و تبدیل آن به شهرک‌ها و توزیع نمرات در برابر پول و یا ایجاد مراکز تجاری و اعمار تعمیرات رهایشی خلاف معیارهای فنی و از این بابت حصول مبالغ هنگفت، بدون پرداخت قیمت آن و مالیه دولت، از یکطرف موجب حق تلفی، نارضایتی و شکایات مردم و ایجاد مصروفیت اضافی و ضیاع وقت ارگان‌های مربوطه دولتی مبنی بر تصفیه این معضل و از جانب دیگر مشکلات را در تطبیق پلان‌های توسعه شهری در مرکز و ولایات موجب شده است که در نتیجه صدمه جدی را به عواید و مصارف بودجه دولت به وجود آورده است.

نتیجه‌گیری

از این مقاله چنین نتیجه می‌گیریم که پول شویی یک عمل غیر قانونی بوده که توسط گروه‌های سازمان یافته و مافیای اقتصادی صورت می‌گیرد. پول شویان برای این که پول غیر قانونی را به پول

قانونی تبدیل نمایند، چندین مراحل را سپری می‌نمایند تا به اهداف خود برسند. سالانه میلیاردها دالر از همین طریق وارد معاملات تجاری و اقتصادی گردیده که بر هم زننده توازن عرضه و تقاضای پول می‌گردد. نتیجه این عدم توازن در عرضه و تقاضای پول سبب ایجاد تورم در بازار اسعار گردیده و پول داخلی ارزش خود را از دست می‌دهد که ثبات دوباره آن ادارات مربوطه را به مشکل رو برو می‌سازد. □

منابع و پی‌نوشت‌ها

1. بر گرفته شده از موسسه تحقیقات تدبیر اقتصاد پول شویی، از بررسی‌های امنیت اقتصادی ۱۳۸۱
2. دکتر دستگیر رضایی، ۱۶ نومبر ۲۰۰۷.
3. www.esalat.org
4. www.acc.clik.ir

ځبرتيا

گرانو هېوادوالو!

افغانی زمونږ ملی هویت دی، نو راځئ چې مونږ ټول په خپلو اقتصادي راکړو او ورکړو کې د اسعارو له اخیستلو ډډه او د افغانستان له دودیزې او واحدې پیسې څخه کار واخلو او د خپل هېواد کلتور، هویت او اقتصادي تاریخ ته درناوی وکړو.

د افغانستان بانک

بانک

ماهنامه د افغانستان بانک

سال نهم، شماره ۱۰۷، ثور ۱۳۹۵

